

**MÜZE BİNALARINDA MEKÂNSAL ESNEKLİK VE GÜNCEL
ÖRNEKLERİN İNCELENMESİ**

Farideh FIROUZKOUHI

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

EYLÜL 2019

Farideh FİROUZKOUHI tarafından hazırlanan “MÜZE BİNALARINDA MEKÂNSAL ESNEKLİK VE GÜNCEL ÖRNEKLERİN İNCELENMESİ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Mimarlık Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. M. Tayfun YILDIRIM

Mimarlık Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Başkan: Doç. Dr. Çiğdem Belgin DİKMEN

Mimarlık Ana Bilim Dalı, Yozgat Bozok Üniversitesi

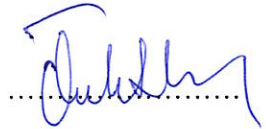
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Üye: Doç. Dr. Önder AYDIN

Mimarlık Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi: 20/09/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....
Prof. Dr. Sena YAŞYERLİ
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Farideh FIROUZKOUHI

20/09/2019

MÜZE BİNALARINDA MEKANSAL ESNEKLİK VE GÜNCEL ÖRNEKLERİN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Farideh FIROUZKOUHI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eylül 2019

ÖZET

Bu tez çalışmasında, müze binalarının işletmesinde zaman içerisinde olan değişiklikler ve bunun müze mimari tasarımındaki gelişmelere etkileri incelenmiştir. Öncelikle müze bina tipleri sınıflanarak, kronolojik olarak açıklanmıştır daha sonra Türkiye’den ve dünyadan seçilen örnekler, kronolojik sıra ile iç mekânda yatay ve düşey esneklik, eklenen yeni mekânlar ve müze biçimlenişi bağlamında analiz edilmiştir. Sonuç olarak müze işletmeciliğindeki gelişmelerin müze tasarımını değiştirdiği sonucuna varılmıştır. İlk müze örneklerindeki depolama ve sergileme durumunun statik müzecilik olduğu görülmüştür. Güncel müzelerde ise müze mekânlarına geçici sergiler, kurs, toplantı mekânların eklendiği görülmektedir. Bu değişimlerin eski müze tipinin gelişerek, günümüzde kültür merkezi, sosyal merkez, sanat galerisi ve kentlinin buluşma noktası haline geldiği sonucuna varılmıştır.

Bilim Kodu : 80107
Anahtar Kelimeler : Müze tasarımı, Mimari esneklik
Sayfa Adedi : 117
Danışman : Doç. Dr. Mehmet Tayfun YILDIRIM

EXAMINATION OF SPATIAL FLEXIBILITY AND ACTUAL EXAMPLES IN MUSEUM BUILDINGS

(M. Sc. Thesis)

Farideh FIROUZKOUHI

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

September 2019

ABSTRACT

In this thesis, the changes in the operation of museum buildings over time and its effects on the developments in the museum architectural design were examined. Firstly, types of museum buildings are classified and described chronologically after that selected examples from Turkey and the world were analyzed in terms of the horizontal and vertical flexibility of interior space, added new locations and museum morphology in chronological order. As a result, it was concluded that the developments in museum management changed the museum design. Storing and exhibiting in the first museum samples were found to be static museology. In addition to this, in today's museums, it is seen that temporary exhibitions, courses and meeting places are added to the museum spaces. It is concluded that with these changes, old museum types have become the meeting point of cultural centers, social centers, the art galleries and the urban population at the present time.

Scince Code : 80107

Key Words : Museum design, architectural flexibility

Page Number : 117

Supervisor : Assist. Prof. Dr. Mehmet Tayfun YILDIRIM

TEŞEKKÜR

Öncelikle ulu önder Mustafa Kemal ATATÜRK'ten bize sağlanan bu imkan için teşekkür etmek istiyorum. Tez boyunca, hiç bir zaman bilgisini ve desteğini eksik etmeyen ve her zaman sabır gösteren danışmanım Doç. Dr. Mehmet Tayfun YILDIRIM'a sonsuz teşekkürlerimi ve minnetlerimi iletmek isterim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	ix
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
2. MÜZE YAPILARININ TARİÇESİ	5
2.1. Müze Yapılarının Gelişimi.....	5
2.2. Müzelerin Türkiye’de Gelişimi	19
3. MÜZE YAPILARININ TİPOLOJİSİ.....	25
3.1. Dönemsel Üslup Olarak Müzeler	25
3.2. Plan Tipolojisi Olarak Müzeler	30
3.3. Koleksiyonlarına Göre Müzeler	36
3.4. Planlama Tipi Açısından Müzeler	46
3.5. Sirkülasyon Tipi Olarak Müzeler	48
4. MÜZE TASARIMI İLKELERİ.....	55
4.1. Dünyadaki Müze Tasarımlarında Kriterler	55
4.2. Müze Mimarisinin Planlaması.....	56
5. MÜZE TASARIMINDA ESNEKLİK KAVRAMI.....	61
5.1. Esneklik Tanıtımı	61
5.2. İşlevsel Esneklik Kavramı	62
5.3. Müzelerde Esneklik Kavramı	67

Sayfa

6. MÜZE ÖRNEKLERİ PLAN ANALİZLERİ	79
6.1. Bölüm Sonucu.....	103
7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	105
KAYNAKLAR	107
EKLER.....	111
EK-1. Müze binaların esneklik analizi.....	112
ÖZGEÇMİŞ	117

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. Türkiye'de Müzecilik.....	24
Çizelge 3.1. Dönemsel üslup olarak müzeler, Rönesans Mimari Dönemi	26
Çizelge 3.2. Dönemsel üslup olarak müzeler, Neoklasik Mimari Dönemi.....	27
Çizelge 3.3. Dönemsel üslup olarak müzeler, Modern Mimari Dönemi	28
Çizelge 3.4. Plan tipolojisi olarak müzeler, Geç Rönesans Dönemi.....	30
Çizelge 3.5. Plan tipolojisi olarak müzeler, Neoklasik Mimari Dönemi (1730-1925) ...	31
Çizelge 3.6. Plan tipolojisi olarak müzeler, Modern Mimari Dönemi.....	32
Çizelge 3.7. Askeri Müze örnekleri	45
Çizelge 3.8. Yeni yapılan müzeler	47
Çizelge 3.9. Müze binasına değişen binalar.....	48
Çizelge 3.10. Sergi ve açık erişim, depolama alanları için genetik planlar	49
Çizelge 3.11. Sergi Salonlarında Sirkülasyon (kontrol edilmiş sirkülasyon)	51
Çizelge 3.12. Serbest hareket yönü.....	54
Çizelge 4.1. Çeşitli galeri dizimleri	59
Çizelge 5.1. Esnekliğin 1950 öncesi ve sonrası durumu.....	62
Çizelge 5.2. Sabit ve esnek elemanların gösterimi, değişebilirlik örneği	65
Çizelge 5.3. Hareketli bölme panel duvar örneği.....	67
Çizelge 5.4. Modern mimarlıkta değişebilirlik	68
Çizelge 5.5. İslam Sanat Müzesi- Doha, Katar/2008	68
Çizelge 5.6. Açık plan örneği.....	69
Çizelge 5.7. MASS MOCA eski fabrika müzeye çevrilmiştir	71
Çizelge 5.8. İç Mekânın farklı sergiler için kullanılması, Guggenheim Müzesi	72
Çizelge 6.1. Guggenhiem Müzesi esneklik analizi	80

Çizelge	Sayfa
Çizelge 6.2. Neue Ulusal Galerisi esneklik analizi	81
Çizelge 6.3. Kimbell Sanat Müzesi esneklik analizi.....	82
Çizelge 6.4. Bauhaus Arşivi esneklik analizi.....	83
Çizelge 6.5. Galata Deniz Müzesi esneklik analizi.....	84
Çizelge 6.6. Figge Sanat Müzesi esneklik analizi.....	85
Çizelge 6.7. Nelson Atkins Sanat Müzesi esneklik analizi.....	86
Çizelge 6.8. Arkon Sanat Müzesi esneklik analizi.....	87
Çizelge 6.9. Çağdaş Sanat Müzesi esneklik analizi	88
Çizelge 6.10. İslam Sanat Müzesi esneklik analizi	89
Çizelge 6.11. Ozeaneum Müzesi esneklik analizi.....	90
Çizelge 6.12. Macro Çağdaş Sanat Müzesi esneklik analizi.....	91
Çizelge 6.13. Yeni Akropol Müzesi esneklik analizi.....	92
Çizelge 6.14. Can Framis Müzesi esneklik analizi	93
Çizelge 6.15. Boston Güzel Sanatlar Müzesi esneklik analizi.....	94
Çizelge 6.16. İstanbul Deniz Müzesi esneklik analizi	95
Çizelge 6.17. Maxxi Müzesi esneklik analizi	96
Çizelge 6.18. Revirside Müzesi esneklik analizi	97
Çizelge 6.19. Stadel Müzesi esneklik analizi.....	98
Çizelge 6.20. Kimbell Sanat Müzesi-ek bina esneklik analizi.....	99
Çizelge 6.21. Bina esneklik mekânları olmayan eski statik sergili müzeler.....	100
Çizelge 6.22. Bina içi esnek farklı amaçlı müzeler.....	101
Çizelge 6.23. Bina dışı ek olarak esnek işlevi binalar.....	102

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. Vatikan Müzesi plan ve dış görünümü	6
Şekil 2.2. Uffizi Müzesi	7
Şekil 2.3. Ashmolean Müzesi dış görünümü	7
Şekil 2.4. Ashmolean Müzesi üçüncü kat planı ve kesiti	7
Şekil 2.5. Lüksemburg Müzesi planı ve dış görünümü	8
Şekil 2.6. British Müzesi iç görünümü	8
Şekil 2.7. British Müzesi dış görünümü.....	9
Şekil 2.8. Hermitage Müzesi dış görünümü.....	10
Şekil 2.9. Hermitage Müzesi iç görünümü	10
Şekil 2.10. Louvre Müzesi dış görünümü.....	11
Şekil 2.11. Louvre Müzesi iç görünümü.....	11
Şekil 2.12. Prado Müzesi dış görünümü	12
Şekil 2.13. Pergamon Müzesi dış görünümü	12
Şekil 2.14. Nepal Etnografya Müzesi dış görünümü.....	13
Şekil 2.15. Metropolitan Müzesi dış görünümü ve planı.....	13
Şekil 2.16. Prag Ulusal Müzesi dış ve iç görünümü	14
Şekil 2.17. Oca Pavillion Müzesi dış görünümü.....	14
Şekil 2.18 Oca Pavillion Müzesi kat planları.....	15
Şekil 2.19. Guggenhiem Müzesi dış görünümü.....	15
Şekil 2.20. Kimbell Sanat Müzesi vaziyet planı	16
Şekil 2.21. Kimbell Sanat Müzesi vaziyet planı	16
Şekil 2.22. Kimbell Sanat Müzesi, Renzo PİANO Binası.....	17
Şekil 2.23. Akron Sanat Müzesi dış görünümü	17

Şekil	Sayfa
Şekil 2.24. Akron Sanat Müzesi, kristal	18
Şekil 2.25. Boston Güzel Sanatlar Müzesi dış görünümü.....	18
Şekil 2.26. Boston Güzel Sanatlar Müzesi.....	19
Şekil 2.27. Aya İrni Müzesi	20
Şekil 2.28. Çinili Köşk Müzesi	20
Şekil 2.29. İstanbul Arkeoloji Müzesi, dış görünümü	21
Şekil 2.30. Adıyaman Arkeoloji Müzesi.....	21
Şekil 2.31. Süleymaniye Camii.....	22
Şekil 2.32. Mevlana Müzesi.....	22
Şekil 3.1. Müze yapılarının tipolojisi.....	25
Şekil 3.2. İstanbul Arkeoloji Müzesi dış görünümü	37
Şekil 3.3. Penn Arkeoloji ve Antropoloji Müzesi dış görünümü.....	37
Şekil 3.4. New York Modern Sanat Müzesi dış görünümü	37
Şekil 3.5. Tahran Sanat Müzesi	38
Şekil 3.6. Guggenheim Müzesi-Bilbao	40
Şekil 3.7. Daniel Libeskind'in Denver Müzesi	40
Şekil 3.8. Roma Çağdaş Sanatlar Müzesi	42
Şekil 3.9. Roma Chicago Tarihi Müzesi	42
Şekil 3.10. Cenevre Etnografya Müzesi	43
Şekil 3.11. Londra Doğa Tarihi Müzesi	43
Şekil 3.12. Deutches Müzesi dış görünümü.....	44
Şekil 3.13. Nagoya Şehri Bilim Müzesindeki planetaryum bölümü	44
Şekil 3.14. Chicago Bilim ve Endüstri Müzesi.....	46
Şekil 3.15. Serbest hareket yönü.....	53

Şekil	Sayfa
Şekil 4.1. Müze binalarında alanların ilişki diyagramı	55
Şekil 4.2. Müze Planlaması, Küçük bir müze için olası bir düzen şeması	56
Şekil 4.3. Müze iç bölmeleri	58
Şekil 5.1. Guggenheim müzesinde olan etkinlikler	62
Şekil 5.2. Uyum sağlayan	63
Şekil 5.3. Çok amaçlı	64
Şekil 5.4. Taşınabilirlik.....	64
Şekil 5.5. Dönüştürülebilirlik	65
Şekil 5.6. Tepki veren	66
Şekil 5.7. Esnekliğin üç ana faktörü	72
Şekil 5.8. Ulusal Galeri-Berlin, iç mekan oldukça serbest bırakılmıştır	74
Şekil 5.9. Louvre Müzesi kat planı	75
Şekil 5.10. Yapı Sistemleri, Dom-ino Evi	76
Şekil 5.11. Hizmet alanlarının yerleşimi.....	76
Şekil 5.12. Mekân tasarımı için mobilyalar	76
Şekil 5.13. Farklı bölme kullanımı	77

1. GİRİŞ

Müze güncel gelişmeler olarak sabit sergilemelerin yanı sıra periyodik olarak değişen geçici sergilerin ve eylemlerin yapıldığı görmektedir. Müzecilik anlayışındaki bu değişim müze mimari tasarımını da değiştirmektedir. Bu amaçla, tez çalışmasında müzelerdeki işlevsel esneklik kavramı incelenmektedir.

Bireylerin yeterince yoğun tempoda yaşadığı ve konforsuz alanlara sıkışıp kaldığı düşünüldüğünde esnek mekânlar kavramı her geçen gün daha fazla önem kazandığı görülmektedir. Daha fonksiyonel, daha konforlu ve geçici sosyal alanlar oluşturulmasına katkı sağlayan esnek mekânlar, birçok tasarımda da karşımıza çıkmaktadır. 20. yüzyılda esnek mekân tasarımının önemi gittikçe daha fazla anlaşılmaya başlamıştır. Bu noktada ele alınan çözümlere dair ortak noktalar ise;

- Sürdürülebilirlik,
- Esneklik,
- Değiştirilebilirlik şeklindedir.

Çalışmaya kaynaklık eden asıl konu ise, esnek mekân tasarımının müze binalarında incelenmesinden kaynak bulmaktadır. Müzelerin sanat eserleri ya da bu eserlere ait ürünlerin, sergilendiği yerler olması ve esnek mekânların bu açıdan irdelenmesinin önem taşıması kaçınılmazdır.

Müze binalarının tasarımında aydınlatma ve esneklik yaratmak adına uygulanan mimari özellikleri, hem konukların rahat dolaşmasını, mekânlar arası geçiş ve konforu ön plana çıkarmaktadır. Esnek tasarımlar neticesinde, hem mekânları genişletme ve dönüştürme şansı doğmakta hem de işlevsel esneklik olgusu ön plana çıkmaktadır.

Problem durumu / Konunun tanımı

Çözümlemesi amaçlanan bilimsel/sanatsal sorun etraflıca tanımlanmalıdır. Bunun için, daha önce yapılan çalışmalar arasındaki ilişkiler, benzerlikler ve farklılıklar ortaya konularak literatür taranır. Kavramsal çerçeve, yöntem, teknik ve paradigmalardan da yararlanılmalıdır.

Araştırmanın amacı

Müzeoloji bilimindeki gelişmelerle, müze binalarında sergilenecek sabit objelerin yanı sıra, geçici sergi ve aktivite mekânları gerekmektedir. Tezin amacı, müzelerde mekânsal esneklik kavramı ve plan tipolojilerine etkilerinin örneklerle incelenmesidir. Gelişen teknoloji ve artan ihtiyaçlar temelinde, değişim de kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Mimaride ise, mekânlara ait esnek ve fonksiyonel tasarımlar ön plana çıkmaktadır. Zamanla mekânlardaki sınırların kaldırılması veya belirsizleştirilmesi, tasarımlarda sıklıkla kullanılmaktadır. Çalışmamız içerisinde amaçlanan ise, esnek mekânların müze binalarında ele alınması ve güncel örnekler üzerinden bu esnek yaşam alanlarının irdelenmesi şeklinde kabul edilmektedir.

Araştırmanın önemi

Geleneksel müze tasarımında, önceden sergilenecek objeler programlama aşamasında belirlenerek plan kurgusuna karar verilmektedir. Güncel müzeler ise, sabit mekânların yanı sıra daha çok ziyaretçi çekmek amacı ile geçici sergiler ve aktiviteler düzenlemektedir. Bu durum mevcut müze yapılarına ek olarak açık, yarı kapalı mekânların eklenmesine neden olmuştur. Tez çalışmasında Türkiye’deki müze binaları bu amaçla incelenmektedir.

Mekân tipolojilerine bakıldığında, eskiye göre hayli değişim geçirdiği görülmektedir. Günümüz koşullarında esnek mekân kurgusunun üzerinde durulmasının birçok nedeni mevcuttur. Bunaltıcı ve yoğun yaşam temposunun yaşam alanlarına yansması buna en iyi örneklerden bir tanesidir.

Müze binalarında esnek mekânlar ise, alanlar arasındaki çizgilerin belirsizleştirilmesi ya da ortadan kaldırılması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Burada önemli olan nokta ise, mekânların esneklik sayesinde dönüştürülebilmesi ya da genişletilebilmesi sayesinde gündeme gelmektedir.

Varsayımlar / Sayıtlar

Çalışmamız içerisindeki varsayımlar;

- Müze binalarında esnek mekân tasarımları olumlu neticeler doğurmaktadır.
- Müze binalarında esnek mekân tasarımları sayesinde mekânın dönüştürülmesi söz konusu olmaktadır.
- Müze binalarında esnek mekân tasarımları sayesinde mekânın genişletilmesi söz konusu olmaktadır.
- Müze binalarında esnek mekân tasarımları sayesinde mekânlar arası geçiş kolaylaştırılabilmektedir.
- Müze binalarında esnek mekân tasarımları sayesinde geçici sosyal alanlar oluşturulabilmektedir.

Sınırlıklar

Çalışmamızın hareket alanı, dünya müzeleri üzerinde olmaktadır. Genel olarak esnek mekân tasarımlarının irdelenmesinden kaynak bulmaktadır. Çalışmamız içerisinde esnek mekânların ve bu alandaki güncel örneklerin müze binalarında incelenmesi ise çalışmamızın sınırını oluşturmaktadır.

Tanımlar

Çalışmamız içerisinde kavramsal olarak inceleme yapılmak istendiğinde;

- Müze,
- Tasarım,
- Müze Tasarımı,
- Müze Tanıtımı,
- Plan Tipolojisi,
- Mekânlarda Esneklik,
- Esneklik Yaklaşımları,
- İşlevsel Esneklik,
- Mekânın dönüşebilirliği,
- Mekânın genişleyebilirliği,
- Esnek Müze Tasarımı şeklindedir.

Yöntem

Çalışmamızda daha sağlıklı sonuçlar alabilmek adına literatür taraması ve tümevarım yöntemleri bir arada kullanılmaktadır. Aynı zamanda çalışmamız içerisinde, esneklik yaklaşımları mercek altına alınmaktadır. Çalışmamızı daha sağlam temeller üzerine inşa etmek adına müzelerde esnek mekânların incelenmesi ve güncel örneklerin incelenmesine de yer verilmektedir.

Analiz

Çalışma içerisinde kullanılacak verilerin analizi ise literatür taraması sonucunda yapılacak analizlere dayanmaktadır. Ayrıca güncel örnekler aracılığıyla müze binalarında (iç ve dış bina) esnek mekânların irdelenmesi söz konusu olmaktadır.

Değişkenler temelinde inceleme yapılmak istendiği takdirde;

- Fonksiyonel tasarım
- Esnek tasarım,
- Geçici sosyal alan oluşturma,
- Mekân genişletme,
- Mekân dönüştürme,
- Müze tasarımlarında esnek mekânlar şeklindedir.

2. MÜZE YAPILARININ TARİHÇESİ

‘Museum’ kelimesi 18.yüzyılın başında, İngilizcede özel kütüphane, kitap okuma odası anlamında kullanılmaktayken, eski Yunancada bu kelimenin anlamı, ilkokul, sanat okulu veya küçük kütüphane olarak kullanılmaktaydı [1].

“Müze” Yunanca, ilham perilerinin (muses) tapınağı olan “mouseion”dan gelmektedir. Eş değer nitelendirmeler, Fransızca’da: “musée”; İspanyolca’da: “museo”; Almaca’da: “museum”; İtalyanca ’da: “museo”; Portekizce ’de “museu”dur [2].

ICOM’un 18. Kurul sonucuna göre müze, topluma açık olan, halka hizmet eden, nesneleri toplama, koruma, inceleme, insanlara bilgi ve eğitim veren ve sonuçta nesneleri sergileyen bir kurum olarak tanımlamıştır. Müzelerin inşa edilmelerinin temel amacı olan toplama ve korumayı, antik dönemden beri farklı formlarda görmekteyiz [3].

Müzeler bir toplumun kendi geçmişine ait eserleri sunması yanında, yaşadığı topraklardaki geçmiş medeniyetlere ait eserleri de sunmaktadır. Bu durum müzelerin birer cazibe merkezi olmalarını sağlamıştır. Çünkü o medeniyeti oluşturan insanların ürettiklerini merak eden, araştırmak isteyen ve izlemeye gelen hem yerli hem de yabancı birçok insan müzelere gider. Böylece yurt dışından gelen bireyler için, müzenin içerisindeki eserleri oluşturan toplum, müzenin bulunduğu yerdeki toplum açısından ise yurt dışından gelen insanların kültürleri, birbirleriyle iletişim kurmuş olur. Bu iletişim, toplumlar arasında zaman içerisinde gelişerek hoşgörüyü geliştirir [4].

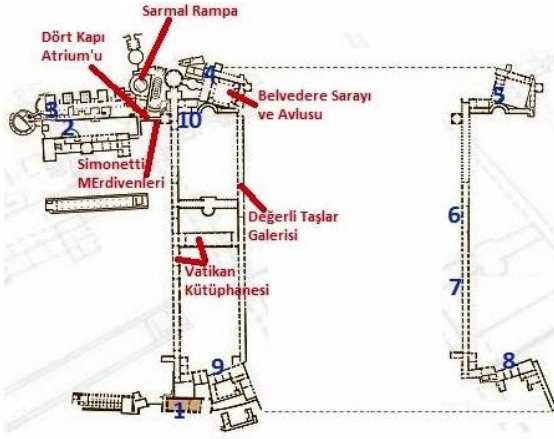
2.1. Müze Yapılarının Gelişimi

İlk yapılan müze (306-285 M.Ö.)

Müzenin oluşumu bugünkü anlamıyla, M.Ö.306-285 arasında, Batlamiyusun tarafından İskenderiye’de oluşmuştur. Müze adlandırdığımız bu bina aslında bir üniversite niteliğini taşıyan bina toplama, koruma ve sergilemektedir [1].

Vatikan Müzesi (1473)

Dünyanın en önemli müzelerinden birisi olan Vatikan Müzesi 1473 yılında inşa edilmiştir. Bİna 1400 odadan oluşmaktadır. Tarih Boyunca papaların tarafından eklemeler yapılan müze, zaman boyunca önemli değer katmıştır [5].

(a)

(b)

Şekil 2.1. Vatikan Müzesi, (a) plan (b) dış görünümü, İtalya [5]

Uffizi Müzesi (1587)

Dünyanın en eski sanat müzelerinden sayılan Uffizi Müzesi, 1581 tarihinde İtalya'nın Floransa Şehrinde tamamlandı. Bu saray sonradan müze işlevine çevrilmiştir. Uffizi şu anda çok fazla değişiklik geçiriyor - müzeyi modernize etmek ve içindeki hazinelerin korunması için ziyaret etmeyi kolaylaştırmak ve daha iyi hale getirmek için “Yeni Uffizi” projesi devam ediyor [6].

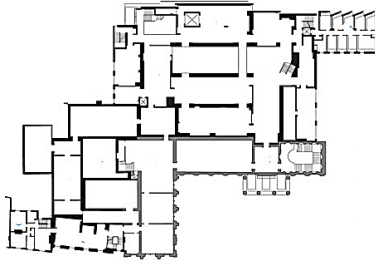
Şekil 2.2. Uffizi Müzesi [6]

Ashmolean Müzesi (1683)

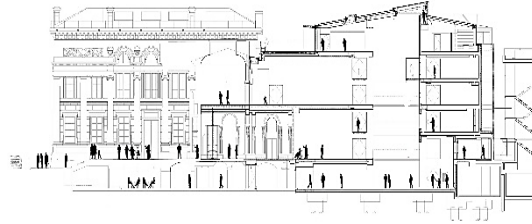
1683 yılında Ashmolean Müzesi, ilk milli müze olarak Oxford'da açılmıştır [1].

Şekil 2.3. Ashmolean Müzesi Müzesi dış görünüm, Oxford-İngiltere [7]

(a)

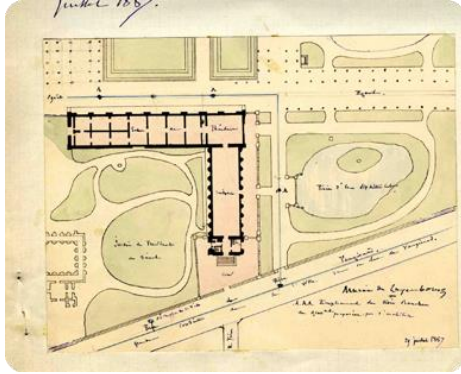

(b)

Şekil 2.4. Ashmolean Müzesi, (a) üçüncü kat planı (b) kesit, Oxford-İngiltere [7]

Lüksemburg Müzesi (1750)

Rönesans Döneminde yeni arayışların yanında, koleksiyonculuğun gelişmesi ile birlikte tapınaklara ve dinsel mekânlarda edilen hediyeleri toplama ve sergileme söz konusu olmuştur, 16.yy.ın ortasında 'müze' kelimesi ilk defa İtalya'da 'Medici' ailesine ait olan eserlerin sergilenmesinde kullanılmıştır. 18.yy.da toplanan eserlerin halka sergilenme düşüncesi ortaya çıkmıştır. Lüksemburg Müzesi bu anlayışı gerçekleştirmek için 1750 yılında Paris'te kurulmuştur [8].

(a)

(b)

Şekil 2.5. Lüksemburg Müzesi, (a) plan (b) dış görünümü, Lüksemburg [8-9]

British Müzesi (1753)

Dünyanın en önemli müzelerinden birisi olan British Müzesi 1753 yılında kurulmuştur. İngiltere'nin Londra Şehrinde yer alan bu müze şu zamana kadar en önemli eserlerini sergilemiştir [8].

Şekil 2.6. British Müzesi iç görünümü, Londra-İngiltere [8]

Şekil 2.7. British Müzesi, Londra-İngiltere [8]

Hermitage Müzesi (1764-1852)

Dünyanın en eski müzelerinden biri olan Hermitge Müzesi, 1764 yılında ikinci kraliyet ailesi tarafından yapılmış ve 1852 yılında müze olarak halka açılmıştır. Müzede üç milyona yakın sanat eseri bulunmaktadır [8].

Şekil 2.8. Hermitage Müzesi, Saint Petersburg-Rusya [10]

Şekil 2.9. Hermitage Müzesi iç görünümü, Saint Petersburg-Rusya [10]

Louvre Müzesi (1793)

Fransa'nın Paris Şehrinde bulunan Louvre Müzesi dünyanın en önemli ve ünlü müzelerinden biridir. 1750 yılında, Louvre sarayın bir kısmı halka açıldı ve Fransa'nın büyük devriminden sonra da Louvre Müzesi halka açıldı [1].

Şekil 2.10. Louvre Müzesi, Paris-Fransa [1]

Şekil 2.11. Louvre Müzesi, iç görünümü, Paris- Fransa [1]

Prado Müzesi (1819)

Dünyanın en önemli müzelerinden biri olma Prado Müzesi, 1819 yılında Hizmette açılan bu müze, İspanyol Kraliyetinin koleksiyonları, ünlü ressamların eseri, heykel, çizim ve sanat birçok sanat eserleri barındıran bir müzedir. Bu Müzenin sanatlar bölümü 1980 yılında açılmıştır [8].

Şekil 2.12. Prado Müzesi, Madrid-İspaniya [11]

Pergamon Müzesi (1830)

Bergama Şehrinden ismin alan bu müze 1830 yılında açılmıştır. Müzeye 1930 yılında Ludwig Hoffmann tarafından Alfred Messel'in tasarımlarına göre ek bina yapılmıştır [8].

Şekil 2.13. Pergamon Müzesi, Berlin-Almanya [1]

Neprajzi Etnografya Müzesi (1872)

Budapeşte'nin çok önemli etnografya müzesidir ve aynı zamanda Avrupa'nın en Büyük etnografya müzelerinde birisi olan Neprajzi Etnografya Müzesi 1872 yılında kurulmuştur. Bu Bina Rönesans ve Borak Dönem mimarisini taşımaktadır [8].

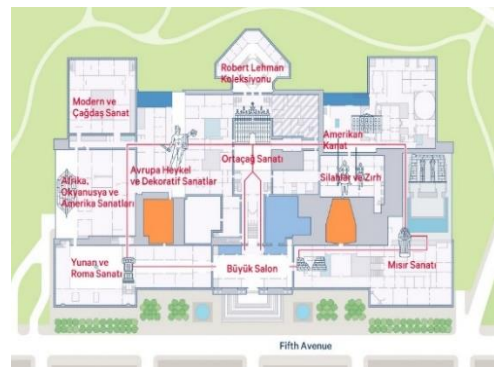
Şekil 2.14. Neprajzi Etnografya Müzesi, Budapeşte - Macaristan [12]

Metropolitan Müzesi (1880)

1880 yılında açılan bu müze, sadece Amerikanın değil belki dünyanın en önemli olan bu müze 52 resim galeriden oluşmaktadır [8].

(a)

(b)

Şekil 2.15. Metropolitan Müzesi, (a) dış görünümü (b) plan, New York-Amerika [13]

Prag Ulusal Müzesi (1885-1890)

Prag ve Çek Cumhuriyeti'ndeki en önemli kültürel ve tarihi yerlerden biri olan bu müze, Neo Rönesans mimarisinde göre 1885-1890 yılları arasında, Josef Schulz tarafından tasarlanmıştır.

Prag Ulusal Müzesi, mineraloji, zooloji, antropoloji, arkeoloji, sanat ve müzik gibi çeşitli alan ve temalardaki milyonlarca konuyu kapsayan sayısız koleksiyonun korunması ve sergilendiği bir bölgedir [8].

(a)

(b)

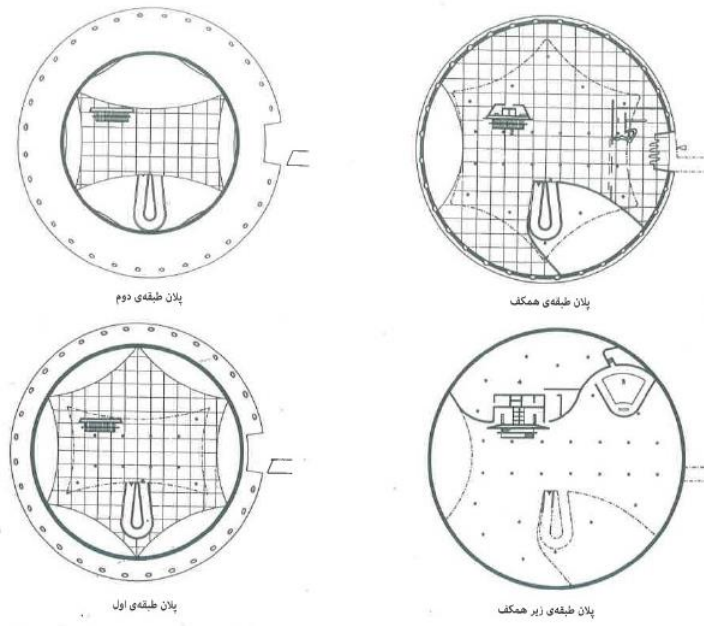
Şekil 2.16. Prag Ulusal Müzesi (a) dış görünümü (b) iç görünümü, Çekoslovakya [14]

Oca Pavillion Müzesi (1954)

1954 yılında Oscar Niemeyer ve ekibi tarafından Brezilya Sao Paulo şehrinde tasarlanıp ve inşa edilmiştir. Oca diye adlandırılan bu bina bir sene işlevsiz bırakıldıktan sonra tekrardan restore edilip ve sanat galerisi olarak kullanılmaktadır [1].

Şekil 2.17. Oca Pavillion Müzesi, Sao Paulo-Brezilya [1]

Şekil 2.18. Oca Pavillion Müzesi kat planları, Sao Paulo-Brezilya [1]

Guggenheim (Guggenhaym) Müzesi (1943-1959)

1943-1959 yılında Frank Lloyd WRIGHT'un tarafından New York'ta tasarlanmıştır. Müzenin katları rampadan oluşmaktadır seyirci bu hafif rapma üzerinden sergiye seyr ederken kendisini en son katta buluyor [1].

Şekil 2.19. Guggenhiem Müzesi, New York-Amerika [15]

Kimbell Sanat Müzesi (1966-972)

1966-1972 trailer arasında Louis KAHN tarafından , Kimbell Ailesinin biriktirdiği sanat koleksiyonlarının sergilenmesi için tasarlandı. Louis KAHN, ‘sergi alanı sabit ve değişilmez olmamalı ve sergiye ve güneşin yönüne göre değişebilmelidir’ düşüncesine göre Kimbell müzesini tasarlamıştır. Kahn binayı iki kat olarak tasarladı ve sergi salonlarını binanın zemin katında yani ışık alabilecek yerde yerleştirdi. Galerinin iç yüksekliği 3.80 m dir. 2013 senesinde ek bina Renzo PIANO tarafından tasarlandı [1].

Şekil 2.20. Kimbell Sanat Müzesi vaziyet planı, Texas-Amerika [1]

Şekil 2.21. Kimbell Sanat Müzesi, Louis KAHN Binası, Texas-Amerika [1]

Şekil 2.22. Kimbell Sanat Müzesi, Renzo PIANO Binası, Texas-Amerika [16]

Akron Sanat Müzesi (2001-2007)

2001-2007 seneleri arasında Coop Himmelb mevcut binaya ek yapılmıştır. Müze üç bölüme ayrılıyor:

- Galeri kutusu: büyük alana, penceresiz ve alüminyum paneller ile kaplanan bir bölümdür.
- Kristal: 3 katlı bir atriyum ki şeffaf duvarları metal ve cam ile yapılmıştır, ayrıca müzenin en önemli bölümü, eski ve yeni binayı birbirine bağlayan, geniş bir bölgeye sahip olan ve esnek olması açısından önemli bir bölümdür.
- Çatı bulutu: kanat formunda ve işlevsiz bir bölümdür [1].

Şekil 2.23. Akron Sanat Müzesi, Ohia-ABD [1]

Şekil 2.24. Akron Sanat Müzesi, Ohia-ABD, Ohia-ABD [1]

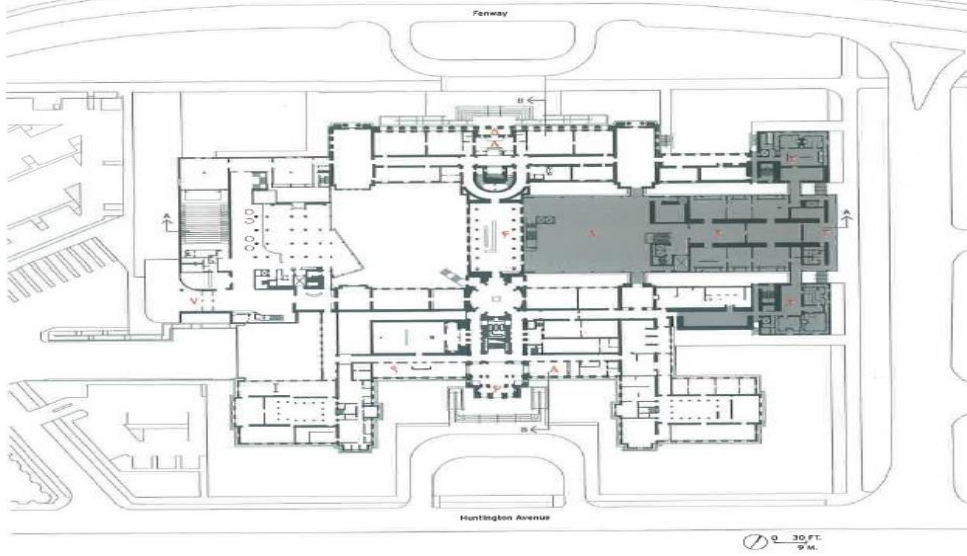
Eski bina Müzenin ofisleri ve 1850-1950 aralarının eserlerinin galerisi olarak işlevlendirilmiştir [1].

Boston Güzel Sanatlar Müzesi (1877-2010)

1877 yılında kurulan güzel sanatlar müzesi Guy Lowell tarafından tasarlandı. 2010 yılında Foster ve ekibi tarafından Amerika Sanatı'nı yaratmak için, ek bina mevcut binanın özgün planını koruyarak tasarlandı. 19.20 metre yüksekliğinde olan avlu yeni ve eski müzeyi birbirine bağlamaktadır. [1].

Şekil 2.25. Boston Güzel Sanatlar Müzesi, Boston-ABD [1]

Şekil 2.26. Boston Güzel Sanatlar Müzesi, Boston-ABD [1]

2.2. Müzelerin Türkiye’de Gelişimi

Türkiye’de müzelerin gelişmesi, zengin mirası korumak için 19. yüzyılda başlamıştır. Ancak Selçuk ve Osmanlı Döneminde sanat eserlerinin önemsenip, toplanması önemli değer taşımaktadır. Selçuk döneminde, Alâeddin Keykubat, Konya şehrini imar ederken bulunan nesneleri surlara monte ederek adeta sergilemiştir [17].

Osmanlı Döneminde Fatih Sultan Mehmet sanat eserlerine ilgi göstermiştir ve Bizans Döneminden kalan nesneleri (sütun başlıkları...) Topkapı Saray’ın ikinci avlusunda toplamıştır [17].

Atasoy, Türkiye’de müzeciliği dört ayrı döneme ayırmaktadır:

1. Osman Hamdi Bey’den Öncesi (1845 Sultan Abdülmecid- Ahmet Fethi Paşa- Edward Goold ve Anton Deither Dönemi)
2. Osman Hamdi Bey’den Cumhuriyet’e
3. Cumhuriyet’ten 1960’lı yıllara kadar
4. 1960 yılından bugüne kadar

Osman Hamdi Bey’den öncesi (1845 Sultan Abdülmecid- Ahmet Fethi Paşa- Edward Goold ve Anton Deither Dönemi)

Bu dönemde ilk müze Aya İrni Müzesi olarak tanınmaktadır, bu müze eski eserlerin toplandığı mekân olarak kullanılmıştır. Aya İrni Müzesi, ilk defa 1868 senesinde bir fransız katalogunda ‘Aya İrni Müzesi’ olarak yayınlanmıştır [17].

Şekil 2.27. Aya İrni Müzesi, İstanbul [18].

1866-67 Sultan II.Mahmut Türbesi karşısında “Müzehane” diye yer almaktadır, ancak burası müzeye dönüşmemiştir. 1873 senesinde, Maarif Nazırı Cevdet Paşa’nın isteği üzerine müze halka açılmıştır ve Aya İrni Müzesi’nin nemli olması nedeniyle (nesnelere zarar vermeme nedeniyle) müzede bulunan eserlerin Çinili Köşk’e taşınmasına karar verilmiştir. Çinili Köşk’ün onarımı 1880 senesine kadar sürmüştür ve 1880 senesinde onarım bittikten sonra müzenin faaliyete geçmiştir [17].

Şekil 2.28. Çinili Köşk Müzesi, İstanbul [19]

Osman Hamdi Bey'den Cumhuriyet'e

Bu dönemde Osman Hamdi, İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni, Valaury Mimara çizdirerek müzesinin inşasına başlamıştır. Müze binası ilk başa tek kat olarak düşünülmüştür ancak padişahın onayını aldıktan sonra iki kat olarak yapılmıştır. Türkiye'deki ilk müze binası olan Müze-i Humayun 1891 yılında açılmıştır. Bu müzeye sonradan iki ek bina yapılmıştır. Birincisi 1898 yılında inşa edilmeye başlanmıştır ancak 1903 yılında, ikinci ek ise 1904 yılında yapılmaya başlanmıştır ve 1907 yılında açılmıştır. Müze-i Humayun sonradan Asar-i Antika Müzesi, cumhuriyetten sonra ise İstanbul Arkeoloji müzesi olarak adlandırılmıştır [17].

Şekil 2.29. İstanbul Arkeoloji Müzesi, Asar-i Humayun-i İstanbul [20]

Osman Hamdi tarafından yapılan ilk kazı 1883 senesinde Nemrut Dağı'nda başlamıştır ve 1887'e kadar devam etmiştir [17].

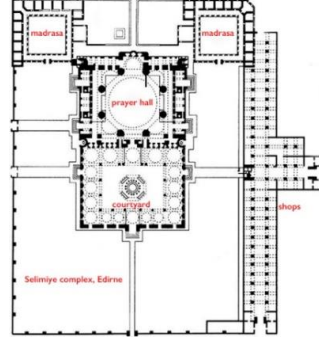

Şekil 2.30. Adiyaman Arkeoloji Müzesi, Adiyaman [19]

1914 yılında Evkaf-i İslamiye Müzesi Süleymaniye Camii'nin İmarethanesinde açılmıştır [17].

(a)

(b)

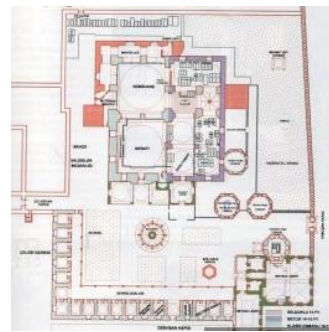
Şekil 2.31. Süleymaniye Camii (a) dış görünümü (b) plan, İstanbul [21]

Cumhuriyet'ten 1960'lı yıllara kadar

Üçüncü dönem, Atatürk'ün cumhuriyeti kurmasından sonra başlamıştır, Atatürk kültürün korunmasına ve müzelerin çağdaş metotlarına uygun yapılmasına önem vermiştir. Bu dönemde İstanbul dışında da müzelerin yapılması başlamıştır. Etnografya Müzesi'nin inşası 1925 senesinde başlanmış ve 1930'da halka açılmıştır. 1925'de tekke, türbe ve zaviyeler kapatılarak, bu mekânlarda bulunan eski eserler müzelere taşınmıştır, ancak Mevlana'nın türbesi ve dergâhı kapatılmamış yapıların içindeki eşyalarıyla birlikte müzeye dönüştürülmesine karar verilmiş ve müze 1927 yılında müze olarak kullanılmaya başlamıştır [17].

(a)

(b)

Şekil 2.32. Mevlana Müzesi (a) dış görünümü (b) plan, Konya [22]

Atatürk'ün müze ve eski eserlere olan ilgisi sayesinde eski eserlerin onarımına başlanmıştır ve bugünkü müzelerin çoğu o dönemde kurulmuştur [17].

1960 yılından bugüne kadar

1960 yıllarında yeni müzelerin yapılması başlamıştır, 1956 senesinde 33 müze ve 7 müze deposu varken bu sayı 1964 senesinde 58 müze ve 12 müze deposuna çıkarılmıştır ve 1973 senesi sonunda bu sayı 87 müze ve 13 müze deposu ulaşmıştır. 1984 yılı itibariyle: Kültür ve turizm, milli savunma, ulaştırma, sağlık bakanlıklarına bağlı müzeler, TBMM'ye bağlı milli saraylar, belediye müzeleri ve bazı kuruluşlara ait özel müzeler olmak üzere, ülkemizde toplam 200 kadar müze bulunmaktadır. Türkiye'de her yıl kazılarda bulunan eserler nedeniyle müzelerin sayısı artmaktadır, onları sergilemek için yeni mekânlar ihtiyaç duyulmuştur. 1960-70 senelerinde 34 yeni müze binası açılmıştır [17].

Çizelge 2.1. Türkiye'de Müzecilik [23]

İlk Dönem: 1845 Sultan Abdülmecid- Ahmet Fethi Paşa- Edward Goold ve Anton Deither Dönemi
Osman Hamdi Bey Dönemi
Cumhuriyet'in ilk yılları
1960'lar sonrası
1723 yılında İstanbul Aya İrini Kilisesinde bazı değerli eşyaların teşhir edilmeye başladığı görülür.
İlk müze denemeleri Ahmet Fethi Paşa' nın girişimiyle 1846 'da başlamıştır. (Müze-i Hümayun)
1870'lerde Sultan Abdullaziz'in Avrupa'ya gidip avrupa müzelerini görmesi ve incelemesiyle Türk müzeciliğinin tekrar hareketlendiği görülür.
1875'de Aya İrini'deki toplanan eski eserler Çinili Köşk'e nakledilmiş ve gösterilmek üzere paralı olarak halka açılmıştır.
1881'de bu müzenin müdürlüğüne Osman Hamdi Bey getirilmiştir.
Osman Hamdi Bey Eski Eserler (Asar-ı Atika) Nizamnamesini yeniden düzenlemiştir.

3. MÜZE YAPILARININ TİPOLOJİSİ

Kıymetli nesnelerin ve eserlerin biriktirme, muhafıza etme ve sergileme amacıyla oluşan müzeler, dönemler boyunca değişime uğramıştır bu sebeple bu bölümde müzen yapılarının tipolojisi ve gelişmesi söz konusu olmaktadır. Müze binalarının farklı özelliklerine göre sınıflandırmak mümkündür, bu özellikleri beş başlık altında ele almaktayız:

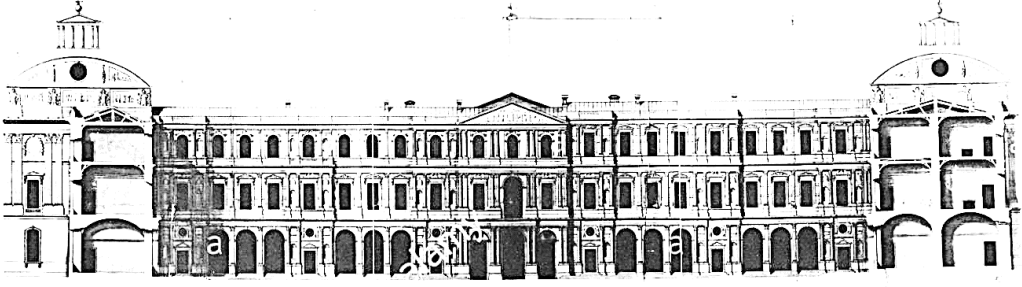
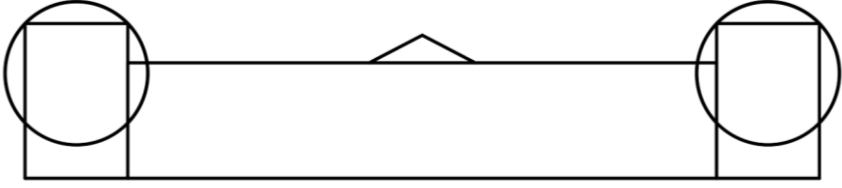
Şekil 3.1. Müze yapılarının tipolojisi

3.1. Dönemsel Üslup Olarak Müzeler

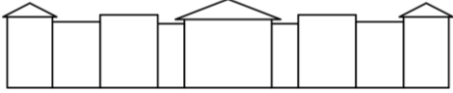
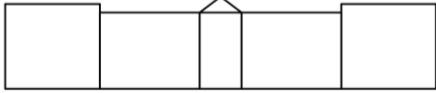
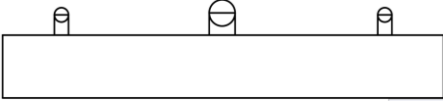
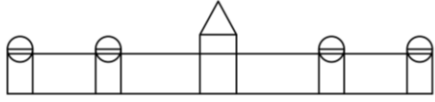
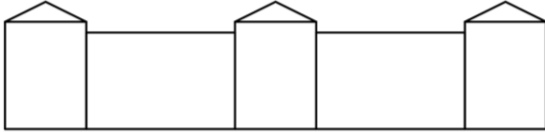
Müzeler de ilk örneklerinden beri, günümüze kadar etkili olan dönemsel mimari akımların, üslupların etkisi altında kalmıştır. Dönemsel olarak bakıldığında Neoklasik, Rönesans, Eklektik, Modern Mimari (Organik, Anolojik, vb. gibi) Üsluplardaki müzeler örnek olarak verilebilir.

1. Rönesans Mimari Dönemi (1400-1700)
2. Neoklasik Mimari Dönemi (1730-1925)
3. Modern Mimari Dönemi

Çizelge 3.1. Dönemsel üslup olarak müzeler, Rönesans Mimari Dönemi (1400-1700)

Geç Rönesans Mimari Dönemi (1400-1700)
Louvre Müzesi Rönesans -geometrik -simetrik

Çizelge 3.2. Dönemsel üslup olarak müzeler, Neoklasik Mimari Dönemi (1730-1925)

Neoklasik Mimari Dönemi (1730-1925)	
British Müzesi (1753) Neoklasik -geometrik -simetrik	Prado Müzesi (1785) Neoklasik -geometrik -simetrik
	
	
National Gallery (1824) Neoklasik -geometrik -simetrik	Victoriya and Albert Müzesi (1852) Neoklasik -geometrik -simetrik
	
	
İstanbul Arkeoloji Müzesi (1891) Neoklasik -geometrik -simetrik	
	
	

Çizelge 3.3. Dönemsel üslup olarak müzeler, Modern Mimari Dönemi

Modern Mimari Dönemi	
Guggenheim Müzesi (1943-53) -organik -geometrik	Neue Ulusal Galerisi (1968) -geometrik
	
Kimbell Sanat Müzesi (1972) -organik -simetrik -geometrik	Guggenheim Müzesi Bilbao (1997) -organik
	
Figge Sanat Müzesi (1987-2005) -simetrik -geometrik	Nelson Atkins Sanat Müzesi (1992-2007) -organik
	
Akron Sanat Müzesi (2001-2007) -Dekonstrüktivizm	Çağdaş Sanatlar Müzesi (2007) -geometrik
	

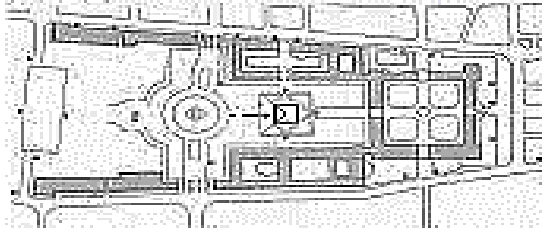
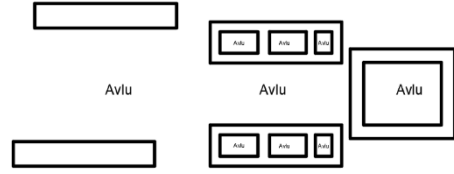
Çizelge 3.3. (devam) Dönemsel üslup olarak müzeler, Modern Mimari Dönemi

Modern Mimari Dönemi	
İslam Sanat Müzesi (2008) -geometrik	Ozeaneum Müzesi (2008) -organik
	
Macro Çağdaş Sanat Müzesi (2009) -geometrik	Yeni Akropol Müzesi (2009) -geometrik
	
Can Framis Müzesi (2009) -geometrik	Boston Güzel Sanatlar Müzesi (2010) -geometrik
	
İstanbul Deniz Müzesi (2010) -geometrik	Revirside Müzesi (2011) -organik
	

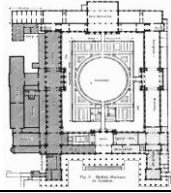
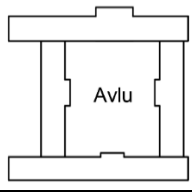
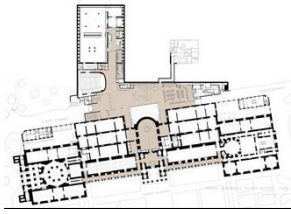
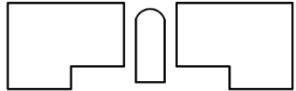
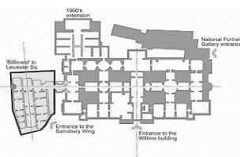
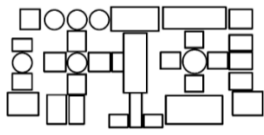
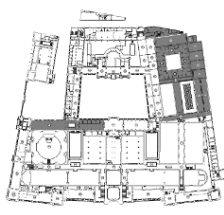
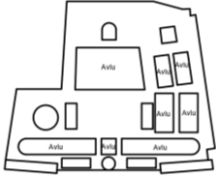
3.2. Plan Tipolojisi Olarak Müzeler

Müze binaları geçmişten günümüze plan tipolojileri olarak geometrik ve organik olarak sınıflamak mümkündür. Eski örnekler genel olarak dikdörtgen plan şemalı, avlulu veya avlusuz geometrik düzenindedir. Güncel örnekler incelendiğindeyse daha serbest planlamalı, parçalı organik plan formlarının yapıldığı görülmektedir.

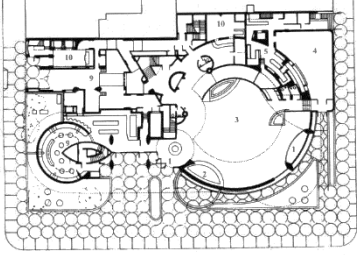
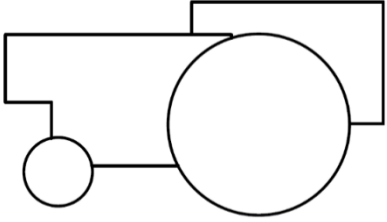
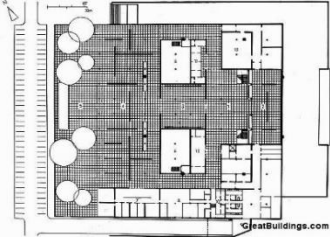
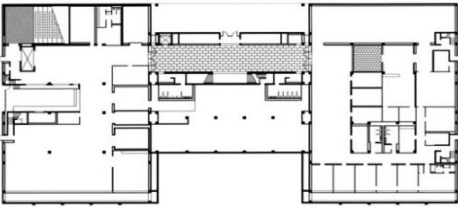
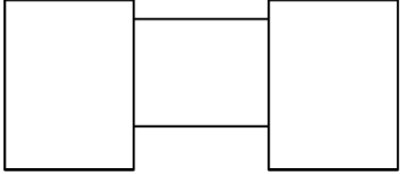
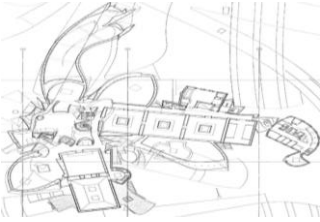
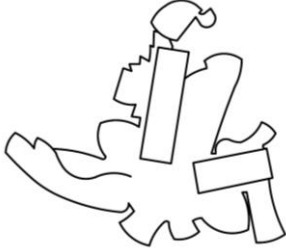
Çizgiler 3.4. Plan tipolojisi olarak müzeler, Geç Rönesans Mimari Dönemi (1400-1700)

Geç Rönesans Mimari Dönemi (1400-1700)	
Louvre Müzesi -Rönesans dönemi -Saraydan müzeye dönüşen bina -Avlulu ve geometrik	
	

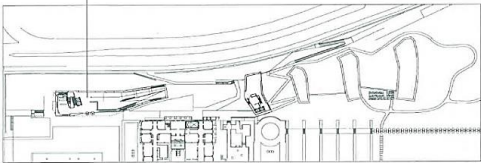
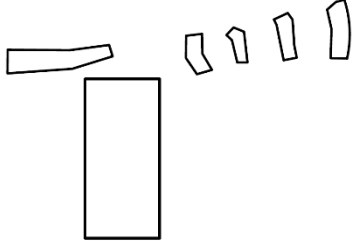
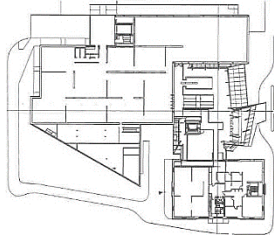
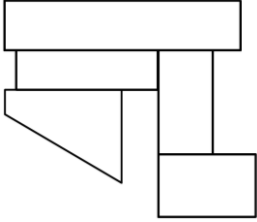
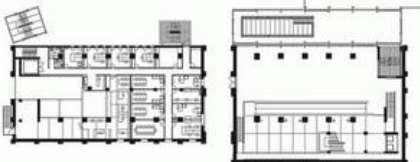
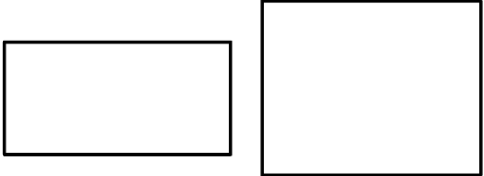
Çizelge 3.5. Plan tipolojisi olarak müzeler, Neoklasik Mimari Dönemi (1730-1925)

Neoklasik Mimari Dönemi (1730-1925)		
British Müzesi (1753) Neoklasik -Saraydan müzeye dönüşen bina -Avlulu ve geometrik -Simetrik		
Prado Müzesi (1785) Neoklasik -Saraydan müzeye dönüşen bina -Geometrik -Simetrik		
National Gallery (1824) Neoklasik -Saraydan müzeye dönüşen bina -Geometrik, avlulu -Simetrik		
Victoriya and Albert Müzesi (1852) Neoklasik -Saraydan müzeye dönüşen bina -Geometrik, avlulu -Simetrik		

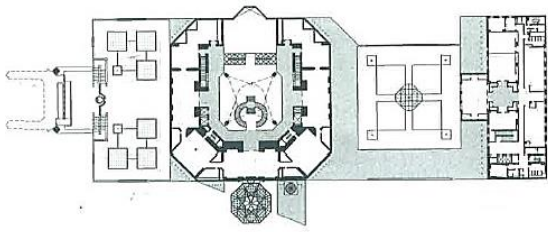
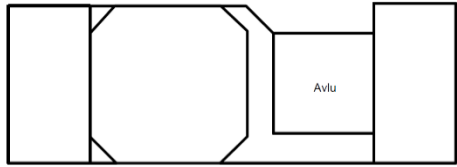
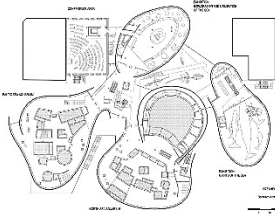
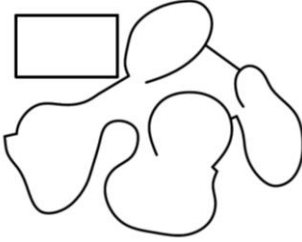
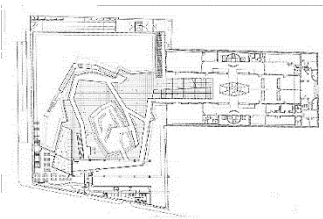
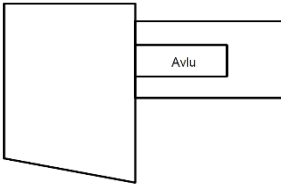
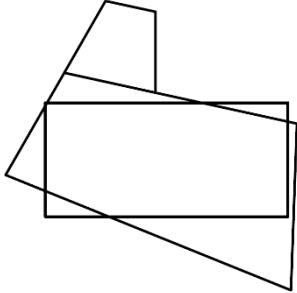
Çizelge 3.6. Plan tipolojisi olarak müzeler, Modern Mimari Dönemi

Modern Mimari Dönemi	
Guggenheim Müzesi (1943-53) -Müze binası olarak yapılmış -organik -geometrik	
	
Neue Ulusal Galerisi (1968) -Müze binası olarak yapılmış - geometrik	
	
Kimbell Sanat Müzesi (1972) -Müze binası olarak yapılmış - geometrik -simetrik	
	
Guggenheim Müzesi Bilbao (1997) -Müze binası olarak yapılmış -organik	
	

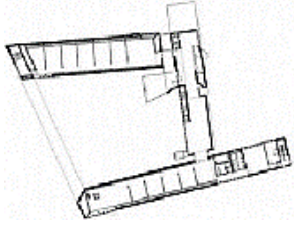
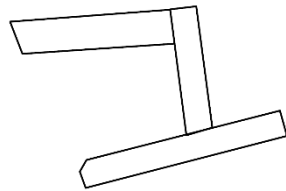
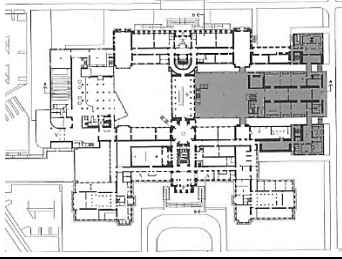
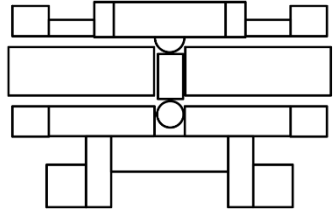
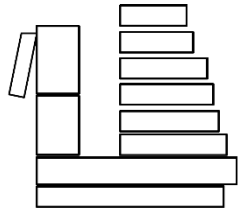
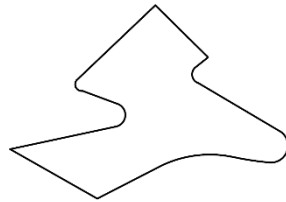
Çizelge 3.6. (devam) Plan tipolojisi olarak müzeler, Modern Mimari Dönemi

Modern Mimari Dönemi	
Figge Sanat Müzesi (1987-2005) -Müze binası olarak yapılmış -geometrik	
	
Nelson Atkins Sanat Müzesi (1992-2007) -Müze binası olarak yapılmış (ek bina) -organik	
	
Akron Sanat Müzesi (2001-2007) -Müze binası olarak yapılmış -geometrik	
	
Çağdaş Sanatlar Müzesi (2007) -Müze binasına dönüştürülmüş -geometrik	
	

Çizelge 3.6. (devam) Plan tipolojisi olarak müzeler, Modern Mimari Dönemi

Modern Mimari Dönemi	
İslam Sanat Müzesi (2008) -Müze binası olarak yapılmış -geometrik	
	
Ozeaneum Müzesi (2008) -Müze binası olarak yapılmış -organik -geometrik	
	
Macro Çağdaş Sanat Müzesi (2009) -Müze binası olarak yapılmış -geometrik	
	
Yeni Akropol Müzesi (2009) -Müze binası olarak yapılmış -geometrik	
	

Çizelge 3.6. (devam) Plan tipolojisi olarak müzeler, Modern Mimari Dönemi

Modern Mimari Dönemi	
Can Framis Müzesi (2009) -Müze binasına dönüştürülmüş -geometrik	
	
Boston Güzel Sanatlar Müzesi (2010) -Müze binası olarak yapılmış (ek bina) -geometrik	
	
İstanbul Deniz Müzesi (2010) -Müze binası olarak yapılmış -geometrik	
	
Revirside Müzesi (2011) -Müze binası olarak yapılmış -organik	
	

3.3. Koleksiyonlarına Göre Müzeler

Tomür Atagök'e göre müzelerin sınıflandırmasında en etkin olan, koleksiyonlarına göre sınıflandırmaktır. Bu sınıflandırmada, müzeler, yarar, zevk ve eğitim amaçlarını bir araya getirebilmiştir. Bu müzeler aşağıdaki şekilde sınıflanabilir. Buradaki gruplamanın yorumu daha çok mekânsal bağlantılıdır [3].

- Genel müzeler
- Arkeolojik müzeler
- Sanat müzeleri
 - Sanat eseri daha etkin olan müzeler
 - Sanat eseri değerinde olan müzeler
 - Sanat eseriyle aynı seviyede olan müzeler
- Tarih müzeleri
- Etnografya müzeleri
- Doğa müzeleri
- Jeoloji müzeleri
- Bilim müzeleri
- Askeri müzeler
- Endüstri müzeleri

Genel müzeler

Genel müzeler çok yaygın değildir, bu tür müzeler birçok koleksiyonu içinde barındırabilir ve diğer müzelere göre en ideal tipte müzeler olarak kabul edilmektedirler. Konya'daki A.R.İzzet Koyunoğlu Müzesi bu tür müzelerdendir [17].

Arkeolojik müzeler

Toplumun içinden geçmiş kültürlerin değişmesini, kültürlerin birbiri ile olan ilişkini ve kazılardan çıkmış tarihi eserleri inceleyen bir müzedir. Arkeolojik müzeler tarih ile bağlantılı oldukları için, tarihi sitlere hizmet vermek amacıyla bu alanlarda kurulmaktadır [24]. Türkiye'de en yaygın müze türü arkeoloji müzeleridir. Türk arkeoloji müzelerini:

“Türkiye’nin arkeolojik alanlarını kapsayan, kazıdan çıkan nesnelerin incelenip, incelenen bu kültürlerin birbiri ile bağlanarak sergilenmesi“ olarak tanımlamaktadır [17].

Şekil 3.2. İstanbul Arkeoloji Müzesi dış görünümü [19]

Şekil 3.3. Penn Arkeoloji ve Antropoloji Müzesi [1]

Sanat müzeleri

Bu tür müzelerde, ilk etapta sergi için direkt ve yakın karşılaşmalar önemlidir. Değişik formlar, yumuşak çizgiler ve saf hacimler, bu müzelerin özelliklerindendir [17].

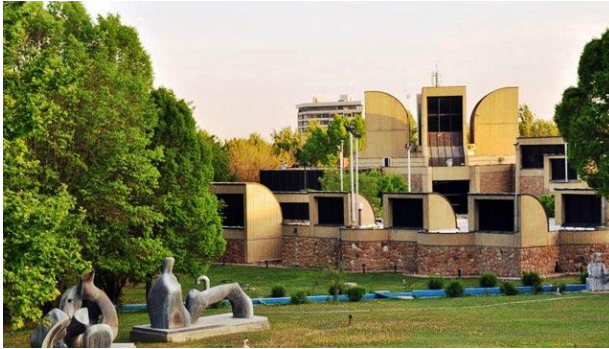
Şekil 3.4. New York Modern Sanat Müzesi [1]

Sanat müzeleri üç grupta sınıflanabilir:

- Sanat eseri daha etkin olan müzeler
- Sanat eseri değerinde olan müzeler
- Sanat eseriyle aynı seviye de olan eserler

Sanat eseri daha etkin olan müzeler

Bu tür müzeler, çağdaş mimarinin özelliğine sahiptirler ve genelde klasik sergi alanlarının ilkelerini de taşırlar. Bu müzelerde hiyerarşi tamamıyla uygulanmış olup, alanlar belirli bir ölçekte ve aynı galeri içinde tablo, heykel vb... farklı objeler için düşünülmüştür. Belirli bir yapı ile tek bir işlev için kullanılmak, bu tür müzelerin özelliklerindendir. Esnek bir mekâna ihtiyaç duyan bazı yeni sanat eserleri, bu tür müzelerde çelişki ile karşılaşır. Bu müzeler sadece sanat eserlerini sergilemek içindirler ve müze binasının kendisi sanat eseri sayılamaz [25].

(a)

(b)

Şekil 3.5. Tahran Sanat Müzesi, (a) dış görünümü (b) iç görünümü [1]

Çağdaş müzelerin çelişkilerinden birisi, yeni sanat eserlerini toplamak ve sergilemektir. Yeni sanat anlayışı 20.yüzyılın ilk yarısında genç sanatçıların arasından çıkmış, diğer sanatçılar tarafından da kabullenmiştir [25].

Bu müzelere üç ölçekte analiz yapılır:

1. Büyük ölçekte
2. Orta ölçekte
3. Küçük ölçekte

Makro veya Büyük ölçekte

- Bu müzeler genellikle basit geometrik formlara sahiptir.
- İç mekânlarını hiyerarşi dışı formu etkiler ve belirli bir hacim birleşmesi, müzenin farklı alanlarının ayrıt edilmesini sağlar.
- Bu birleşimler Öklid geometrisini takip etmektedir. Bu tür müzeler, turisti, bulunduğu şehre çekmeye çok etki etmezler [25].

Orta ölçekte

- İç mekanların nötr olması, sergilenen nesnenin daha çok göze gelmesi içindir.
- İç mekânlar, kalıcı duvarlar ve bölmeler ile ayrılmış olup, iç mekânların sınırlarını belirlenmiş olurlar.
- Alanların geneli form açısından tahmin edilebilir, ziyaretçi bir alanda bulunduğu formun genelini (tümünü) anlayabilir.

Küçük ölçekte

- Tablolar ve nesneler önceden belirlenen yerlere yerleşirler.
- Genellikle bir alanda sergilenen nesneler aynı olurlar.
- Alanların ölçeği, insan ölçeğine uygun olur ve tasarımda yüksek tavanlardan uzak durulur (kaçınır) açıkçası alanlar insan ve nesnenin yanında gösterişli yapılmaz [25].

Sanat eseri değerinde olan müzeler

Bu tür müzelerin binaları bir sanat eseri sayılırlar ve sergiledikleri nesneleri dışında benzersiz olup bağımsız bir sanat kimliğine sahiptirler. Bu müzelerin bulunduğu şehrin sembolü olarak bilinirler. Guggenheim Müzesi-Bilbao (Şekil 3.6. Guggenheim Müzesi-Bilbao) ve Denver Sanat Müzesi bu tür müzelerin örneklerindendirler [25].

Şekil 3.6. Guggenheim Müzesi-Bilbao [15]

Bu müzeler üç ölçekte analiz yapılır:

1. Büyük ölçekte
2. Orta ölçekte
3. Küçük ölçekte [25].

Makro veya Büyük ölçekte

- Bu müzelerin karmaşık formları olur ve Öklid geometrisini takip etmezler.
- Planlarda ve iç mekânlarda hiyerarşinin olmaması sebebiyle, dış formda etkili ve bunun sonucu olarak heykel gibi bir formları olur.
- Bu müzelerin binası, bulunduğu şehre ve ülkeye turist gelmesine (çekmesine) neden olur. [25]

(a)

(b)

Şekil 3.7. Daniel Libeskind'in Denver Müzesi (a) dış görünüm (b) iç görünüm [1]

Orta ölçekte

- Binanın formu, sergilenen nesneleri etkilemektedir.
- İç mekânların çok azı kalıcı duvarlarla bölünür ve duvarların belirli bir alanı olmayıp, toplamda bina değişik (çeşitli) alanlara sahiptir.
- Alanların çoğu form ve hacim açısından tahmin edilememektedir.
- Ziyaretçi her an farklı bir perspektifle karşılaşır ve başka bir alanı keşfetme heyecanı, sergilenen nesnelerin marjinalleşmesine sebep olur [25].

Küçük ölçekte

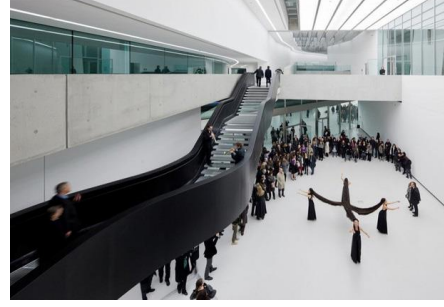
- Sergiler (nesneler) alanlarla uygun olarak yerleştirilir ve yerleri önceden belirlenir.
- Sergilenen nesneler açısından, farklı tipten nesneler aynı alanda bulunabilir ve bu sayede bazen farklı sanatların birleşimlerini de bir mekânda görebiliriz.
- Alanların ölçeği bazen insan ölçeğinde olur ve bazen bina ve alan insan ve nesnenin önünde kendini gösterir [25].

Sanat eseriyle aynı seviye de olan müzeler

Bu tür müzelerde sanat eserleri ve sergi alanları birbiri ile etkileşmekte olup, bu anlamda her ikisinde aynı anda dikkati çekmektedirler. Bu alanların tasarımında binanın kendisinin bir sanat eseri olmasına ve mekânında en iyi şekilde sergileme imkânı yaratmasına gayret gösterilmiştir. Bu binalarda duvarı dikey eleman olarak kullanma zorunluluğu yoktur, duvarlar binanın formuna göre şekil alır, bazen eğimli bazen dalgalı olur ve alanın oluşturmasında önemli bir rolü vardır [25].

(a)

(b)

Şekil 3.8. Roma Çağdaş Sanatlar Müzesi (a) dış görünüm (b) iç görünüm - Zaha Hadid [1]

Tarih Müzeleri

Bu tür müzeler genelde sergi alanları ve araştırma salonları ile bir arada kullanabilir özelliktedirler. Bu müzeler özellikle bilim ve tarihçiler için, araştırma ve çalışma merkezidir. Geometrik kare formlarının kullanımı ve iç mekân formlarının dikdörtgen olması, bu müzelerin özelliğidir. Tarih, arkeoloji ve antropoloji müzelerinde objeler, fotoğraf, harita ve model ile birlikte sergilenmeli, buna ek olarak görsel-işitsel cihazlar da kullanılmaktadır ve bunların her biri için özel bir alan gerekmektedir [17].

Şekil 3.9. Roma Chicago Tarihi Müzesi, Chicago - ABD [1]

Etnografya Müzeleri

Kültürleri ve kavimleri birbiri ile kıyaslayıp ve inceleyen, kültürlerin oluşumunu araştıran bir müze türüdür. Yunan ethonos ve graphien kelimelerinin birleşmesi ile meydana gelmiştir. Bu tür müzeler, folklor, halk ve gelecekle ilgili olan müzedir ve sadece bulunduğu yerin kültür kapsamamakta aynı anda yakın çevresinde olan kültürlerinde kapsamaktadır[17].

Şekil 3.10. Cenevre Etnografya Müzesi, Cenevre - İsviçre [1]

Doğa Tarih Müzeleri

Doğa tarih müzeleri bilim müzelerinden sayılabilirler, bu tür müzelerin formu genellikle düz ve esnek olur buna ek olarak sergi salonlarının yüksekliği diğer müzelere göre daha yüksek olur [17].

Şekil 3.11. Londra Doğa Tarihi Müzesi, Londra - İngiltere [1]

Bilim Müzeleri

Bu tür müzeler bilim ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir ve formları tamamen sergilenen bilimsel nesnelerle ilgilidir [17].

Şekil 3.12. Deutsches Müzesi, , Münih - Almanya [1]

Şekil 3.13. Nagoya Şehri Bilim Müzesindeki planetaryum bölümü, Nagoya - JAPONYA [1]

Askeri Müzeleri

Ordulardan geriye kalan eski aletleri sergileyen müzelerelerdir [17].

Bu tür müzeler üç grupta sınıflanabilir:

- Geçmiş zamanlarda olan bir olayı anlatan müzeler
- Sanatsal değeri olan askeri nesneleri sergileyen müzeler

- Askeri aletlerin gelişmesini gösteren müzeler [17].

Çizelge 3.7. Askeri Müze örnekleri

Askeri Müzeler	
İstanbul Havacılık Müzesi	
	
İmparatorluk Savaşı Müzesi (Londra , İNGİLTERE)	
	

Endüstri Müzeleri

Sanayi Devrimi'nden sonra gelişen teknoloji ile birlikte toplumsal alanlar da gelişmiştir, bu gelişmenin etkisi de müzelerde gözükmemektedir. Bu tür müzelerin, sanayi tarihinin gelişmesini göstermekte önemli bir rolü vardır. Endüstri müzeleri tüm teknolojiyi kapsar, bu müzeler ilgili bilimlere öğretir ve toplumun gelişmesine yardımcı olur ve öte yandan araştırma ve inceleme imkânı verir. Bu müzelere örnek olarak tarihi fabrikalar ve atölyeler gösterilebilir. Türkiye'de, bu tür müzelere örnek olarak, Rahmi Koç Müzesi (1994) gösterilebilir, bu müze Türkiye'nin ilk endüstri müzesi olarak tanınmaktadır [26].

Şekil 3.14. Chicago Bilim ve Endüstri Müzesi, Chicago – ABD [1]

3.4. Planlama tipi açısından müzeler

1. Yeni yapılan müze binaları
2. Müze işlevine dönüşen binalar (anıtsal binalardan dönüşen, farklı yapılardan dönüşen binalar) [26].

Yeni yapılan müzeler

Müzelerin ortaya çıkması üçüncü yüzyılda olmuştur, ama buna rağmen müze fonksiyonuna göre yapılan müzeler, 18. yüzyılın sonunda başlamıştır. Bu dönemlerde anıt-müzeler veya saray-müzeler oluşmuşlardır. Bu dönemden sonra çağdaş mimarisi farklı bakış açısında, müzelerin tasarımına başlanmıştır. Büyük mimarlar, Le Corbusier, Mies Vander ROHE ve Frank Lioyd WRİGHT; Tokyo, Chandigar, Berlin ve Guggenheim müzelere olan bakış açılarını göstermek için müzelerinde çok çaba sarf etmişlerdir [26].

Çizelge 3.8. Yeni yapılan müzeler

Yeni yapılan müzeler	
Guggenheim Müzesi, Frank Lloyd WRIGHT -NewYork	
	
Chandigarh Müzesi-Le CORBUSIER	
	

Müze binasına değişen binalar

1800-1950 yıllarında yapılan müzelerin çoğu, tarihi binaların içinde yer almışlardır, örneğin Paris'teki Louver Müzesi, Floransa'daki Ufazi Müzesi ve Madrid'deki Prado Müzesi. Ayrıca gelişmekte olan ülkeler müze kurulumunda bu eğilimi takip etmişlerdir, örneğin Libereville (Gabon) de Ulusal Müze-, Mombasa (Kenya) Fort müzesi ve Rio de Janeiro'daki Boa Vista Ulusal müzesi. Sarayları ve tarihi binaları müzeye çevirmek, eski müzeleri onarmaktan daha zordur çünkü bu binaların kendileri bir sanat eseri olarak sayılmaktadırlar. Bu müzelerin değişimlerinde tarihi özellikler dikkate alınmalıdır. Genelde bu mekânların içi ışık ve nem açısından uygun olmayıp, bazı sanat eserlerine zarar verebilirler. İç alanlar yeterince esnek olmadıkları için, müze fonksiyonuna çok uygun değildirler, bu tür müzeler anıt müze, tarihi müze veya özel sergi müzesi için uygundur, şunu da belirtmekte fayda vardır ki Louver müzesi gibi müzelerin dışında, bu tür müzelerin, çok sayıda ziyaretçi kapasiteleri yoktur [26].

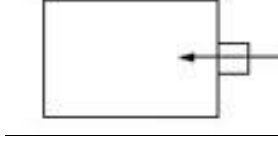
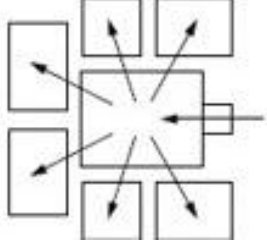
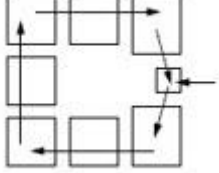
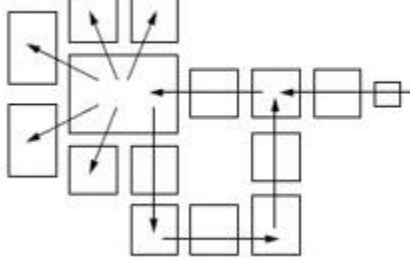
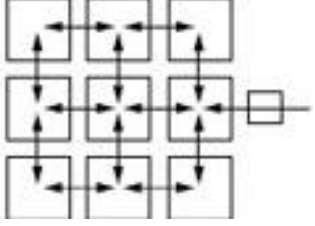
Çizelge 3.9. Müze yapısına dönüşen binalar

Müze yapısına dönüşen binalar	
Uffuzi Müzesi-Floransa	
	
Prado Müzesi-Madrid	
	
Louver Müzesi-Paris	
	

3.5. Sirkülasyon tipi-gezi rotasına göre müzeler

Sirkülasyon (iç yol hareket yönleri) müzelerin ana enstrümanlarından olduğundan tasarımı da dikkate alınmalıdır. Aşağıdaki şekilde görülebileceği üzere, ziyaretçi kolaylıkla hareket edebilmelidir. Renk, ışık ve döşeme malzemesi de bu konuya dâhildir. Dikkate alınması gereken diğer bir konu da şudur ki, araç trafiğinin sağ yönden ülkeler başlangıç yönü seçerken sağ tarafı, sol taraftan trafiği kullanan ülkeler sol tarafı tercih ederler, bu konu insanların alışkanlıkları ile alakalıdır. Bu nedenle, bu duruma dikkat edilerek ziyaretçinin yolu belirlenecektir [26].

Çizelge 3.10. Sergi ve açık erişim, depolama alanları için planlar [27]

Sergi ve açık erişim, depolama alanları için Genetik planlar			
	Açık plan		Çekirdek, uydular
	Çizgisel alayı		Döngü
	Karmaşık		

Hareket yönünün ziyaretçi üzerindeki psikolojik etkisi, dikkat edilmesi gereken bir konudur, bu yüzden tasarımcı (mimar) ziyaretçinin huzurunu tasarımda dikkate almalıdır, bunun en kolay yolu, ziyaretçiyi şaşırtmadan, kolayca dolaşmasını sağlamaktır. Çünkü ziyaretçinin karmaşık sirkülasyonda dolaşımı, yorulmasına neden olur. Örneğin, galeriler ve sergiler için yeterli alanı olmayan koridorların kullanımı, hem hareket etmeyi zorlaştırır hem de aşırı yorulmaya neden olur. Bu koridorların sergi için kullanılmaması, sadece sirkülasyonu sağlamak için kullanılması gereklidir. Dikkat edilmesi gereken diğer bir husus da müzelerin kat sayısıdır. Araştırmalara göre, ziyaretçiler genellikle tüm sergiyi bir katta ziyaret etmeyi, merdivenden çıkıp inmeye göre daha çok tercih ediyorlar ama eğer yükseklik değişimi ziyaretçiye somut olmayıp tedricen olursa daha çok tercih edilecektir [26].

Genel olarak müzelerde iki tür hareket sistemi vardır:

- Dairesel hareket
- Lineer hareket

Müzenin sergi alanlarında hareket, tek yönlü olmalıdır, yani bir taraftan giriş yapıldıktan sonra sergi seyri ve sonrasında çıkışa yönlendirilmelidir çünkü tek taraflı hareket ziyaretçinin rahat ve yavaşça ilerlemesine neden olur [26].

Müze sirkülasyonunu ikiye ayırabiliriz:

- Güzümlü ziyaretçi sirkülasyon yolları (Kontrol edilmiş sirkülasyon)
- Gönüllü ziyaretçi sirkülasyon yolları (Kontrol edilmemiş sirkülasyon)

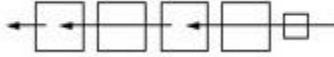
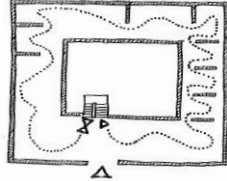
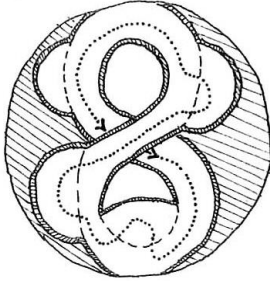
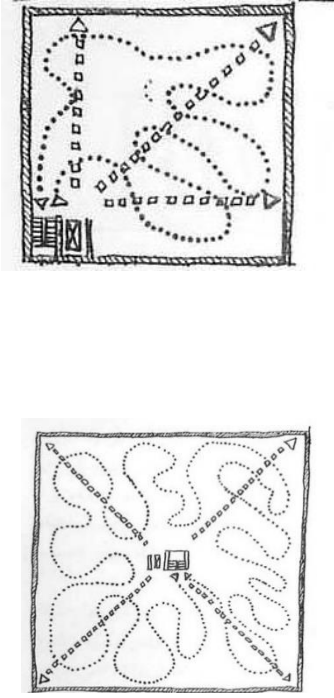
Kontrol edilmiş ve Kontrol edilmemiş sirkülasyonların her birisi, kendilerine göre avantaj ve dezavantajlara sahiptirler.

Güzümlü ziyaretçi sirkülasyon yolları (kontrol edilmiş sirkülasyon)

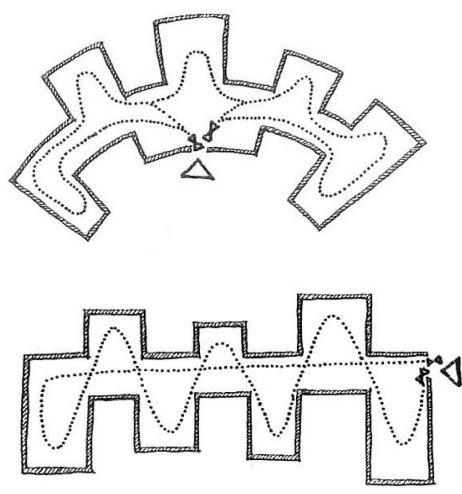
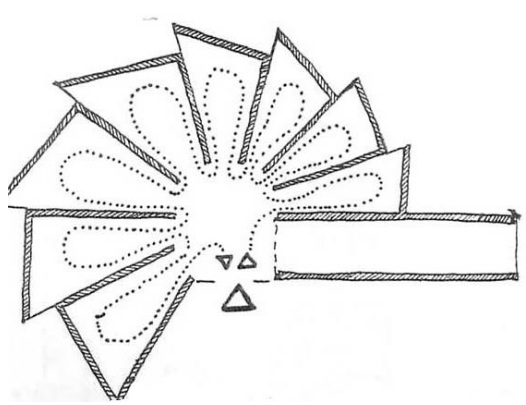
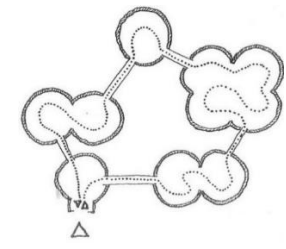
Bu tür müzelerin en önemli avantajı, izleme ve kontrolü sağlamaktır, sadece bu türde ziyaretçi, önceden belirlenmiş yönden yönlendirilebilir. Dezavantajı ise, ziyaretçi, belirli nesneye ulaşmadan diğer nesnelerden etkilenir [26].

Yukarıdaki ilkeye dayalı olarak, ziyaretçiler, her zaman ileriye hareket etmek zorundadırlar ve ziyaretçi, mimarlığın belirli çeşitli önlemleri ile hareket ettirilip, ardışık ve aralıksız şekilde, sergi alanının başından sonuna kadar yönlendirilir. Elbette ziyaretçi istediği zaman belirlenen yerlerden ziyaretini sonlandırabilir. Bu tür sirkülasyon yönleri 100 metreden fazla olamaz ve belirli yerlerde seyircinin oturma ve göz dinlendirmesi için dinlenme alanı olması gerekmektedir (eğer müze küçük ise bu konuyu çok önemi yoktur, ışık ve renkler ile alan, gözün yorulmaması için çeşitlendirilebilir) [26].

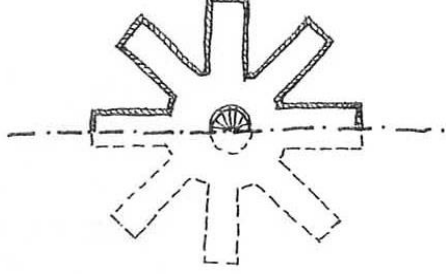
Çizelge 3.11. Sergi salonlarında sirkülasyon (kontrol edilmiş sirkülasyon)

Zorlu Sirkülasyon Türleri	ŞEKİLLER
Düz bir çizgi olarak: Odaların birbirine çok girmemesi (otel gibi) genellikle eski müzeler bu tiptedirler.	
Merkezi alanın etrafında dolaşım: Bir veya bir kaç yatay yüzeyde dolaşım sağlanır ve genelde müzeler bu tipten tasarlanır, özellikle bu müzeler, gün ışığını kullanmaktadırlar.	
Serbest ve düzensiz spiral sirkülasyonu: Bu durumda eğer geometrik kısıtlamalar fazla olursa, ziyaretçi kimliğini kaybeder (sirkülasyon bükülmüş gibidir, genelde eğimli bir yüzey kullanılır, amaç, galerinin uzunluğunun seyircinin üstünde olan baskısını azaltmaktır)	
Bir bütün olarak: Mekânda dolaşım akışı ziyaretçinin isteğine ve serginin yerleşimine bağlı serbest erişim olup, ziyaretçinin iç mekânda yönlendirmesi (dağılımı) isteğe bağlı olarak ayrılabilir (bölünebilir), sergi malzemelerinin bütünü düzenli bir şekilde dizayn edilir, bu yönüyle yukarıdaki tiplerden daha farklı bir yöntemdir. Genelde büyük salonlarda (mekânlarda) eğer sirkülasyon (erişim) merkezden verilirse, ziyaretçiye seçme şansı verilmiş olur. Küçük alanlarda sirkülasyon (erişim), serginin daha büyük görünmesi için kenardan verilmelidir.	

Çizelge 3.11. (devam) Sergi salonlarında sirkülasyon (kontrol edilmiş sirkülasyon)

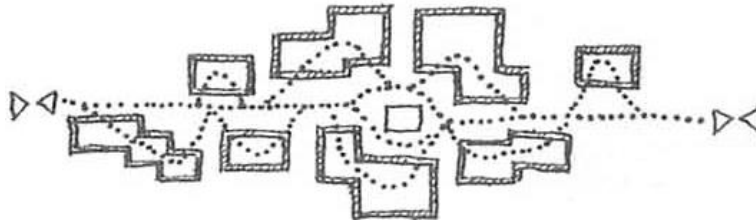
Zorlu Sirkülasyon Türleri	ŞEKİLLER
Tarak Forumunda olan tasarım: Tasarımın temel ilkesi, merkezi eksen ve çevresinde oluşan halkalardır. Ulaşım tek bir taraftan veya iki taraftan da olabilir. Ama eğer giriş bir cephenin ortasından olursa sergide dolaşımın sağdan veya soldan başlama seçiminin imkânı verilir. Tarak formunda tasarım ana eksene açılır ve buradan istenilen sergi alanına ulaşılabilir. Girişin ortadan olması, bir önceki formdan daha çok ziyaretçiye yön seçme imkânı sağlamaktadır.	
Yelpaze formunda olan tasarımlar: Hareket özgürlüğünün temsilidir, bu tasarım ziyaretçiye en çok seçme seçeneğini sağlamaktadır ve ziyaretçinin hızlı karar vermesine sebep olur ama çok yönde seçenek özgürlüğü olduğu için, özellikle büyük müzelerde, ziyaretçiye yorabilir. Dezavantaj olarak, her salonun önünde hareket yoğunluğuna göre izdiham oluşur. Tüm salonlara erişim merkezden olabilir, olası en kötü durum ise girişin kanatların (salonların) birinden yapılmasıdır.	
Zincir döngüsü tasarım: Bağımsız salonlar ki her bir farklı koleksiyonları sergileyecek şekilde tasarlanır.	

Çizelge 3.11. (devam) Sergi salonlarında sirkülasyon (kontrol edilmiş sirkülasyon)

Zorlu Sirkülasyon Türleri	ŞEKİLLER
Yıldız formunda olan tasarım: Yıldız şeklinde olan form, bu yüzyılın başında ortaya çıkmış olan bir formdur, bu formda salonlar merkezden radyan şeklinde dallanmış olur, bu salonlar aynı seviyede ve önemde olan sergi alanları sayılırlar. Tarak formunun aksine, bir ortak sirkülasyona sahip olmayıp bir kaç parçaya ayrılabilir.	

Serbest hareket yönü

Böyle bir tasarım ve planda, bir veya bir kaç giriş ve çıkış mevcut olur ve ziyaretçi belirli bir yoldan hareket etmek zorunda değildir ve özgürce hareket edebilir, bu bakımdan ziyaretçi tek seferde müzenin her yerini gezemeyecek mecburen farklı zamanlarda aynı noktadan tekrar geçecektir [26].

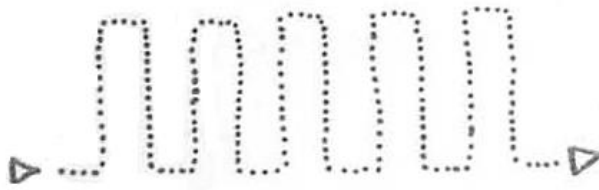
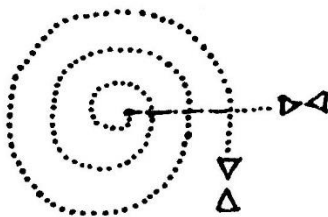

Şekil 3.15. Serbest hareket yönü [26]

Galerinin alan metre karelerinin belirlenmesine göre farklı ifadelerden söz edilmiştir, ‘James Johnson’ın önerisine göre müzenin toplam alanından 1/7 si tablo sergisi için ayrılmalıdır, ama bu miktar çok az görünmektedir. ‘Philip Johnson’ın önerisine göre müzenin toplam alanından 1/3 ü sergi alanlarına ve 2/3 u ise diğer mekânlara ayrılmalıdır. Genelde müze tasarımında alanın büyüklüğünün belirlenmesinde sorun yaşanmaktadır, çünkü makul ve geçerli kriterler bu konuya göre çok nadir sayıdadır. Bazı durumlarda bir nesnenin yalnız sergilenmesi gerekmektedir. Eğer birkaç tane belirli ve özel nesne sergilenir ise toplu ve birbirine bağlı bir şekilde sergilenmelidirler(yapılmalıdır).

Her zaman dikkat edilmelidir ki girişler belirgin olup, birbirine yakın olmamalı ve birbirine paralel olmamalıdır. Dikkat edilmesi gereken diğer bir konu da şudur ki, hareket yönü çok eğimli olmamalıdır ki bu şekilde ziyaretçiye kayıp hissi verilmemelidir. Hatırlamalıyız ki mimarlığın görevi sadece değişik formlar ve ışıklandırma değildir aynı zamanda psikolojik olarak da konfor ve düzeni sağlamaktır [26].

Çizelge 3.12. Serbest hareket yönü

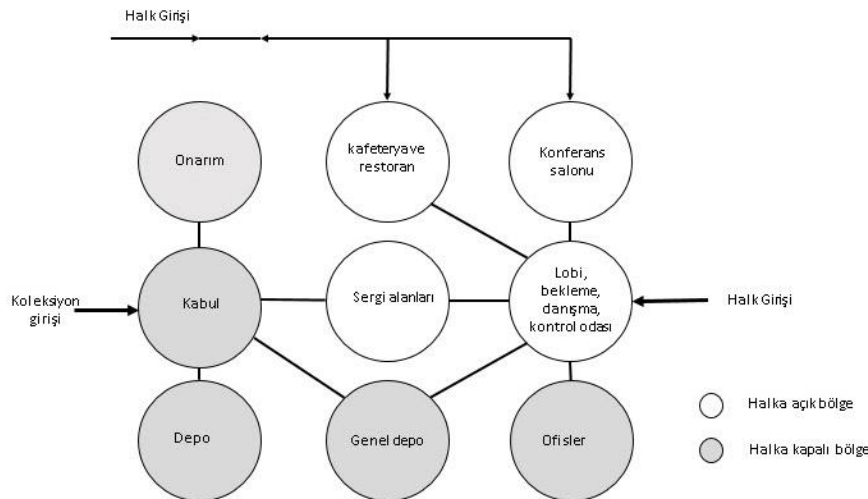
Serbest Hareket Yönü	
	
	

4. MÜZE TASARIMI İLKELERİ

Bir müze binanın ölçü ve boyutu, müzenin işlevine, net alanı ise mimari tasarımına göre değişir. Müze binalarının tasarımında en önemli olan konu sirkülasyon, genel ve özel alanlar ile ilişkilidir.

Müze mimari programı bu başlıklar altında toplanmaktadır:

- Yerleşim
- Alanların, odaların ve fonksiyonların ilişkisi,
- İlişki diyagramı
- Müze tasarımının amacı
- Binanın yaklaşık maliyeti [1].

Şekil 4.1. Müze binalarında alanların ilişki diyagramı [1]

4.1. Dünyadaki Müze Tasarımlarında Kriterler

Özetle, oluşturma ve müze uygulaması sürecinde, faktörlerin üç bağımsız grup olarak düşünülmesi gerekir. Fiziki yapı ve sanat müzesi belirten bu faktörlerin bileşkesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu faktörler şunlardır:

- Fiziksel faktörler (fonksiyonel ve objektif kısıtlamalar)
- Bütünlük ve dayanıklılık üzerinde durulacak estetik yönler
- Psişik güçlerin, toplumsal sahnedeki, tarihsel ve ideolojik etkisi

Stil mimari açısından, müzelerin inandırıcı doğal bütünlüğü ve yapısı, yukarıda belirtilen şekilde olmalıdır.

Genel olarak ele alındığında müzelerin içi ve dışına (genelde birçoğunun tasarımı mimarlara verilmiştir) gereken dikkat gösterilmelidir, iç dekorasyon, aydınlatma, boyama ve mobilya gibi konularda gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Buna ek olarak, bu yazının tamamının kapsamında, müzelerin tasarımında her müzenin kendi türüne özel ihtiyaçları mevcuttur, bu hususa göz önünde bulundurularak durumlar irdelenecektir [26].

4.2. Müze mimarisinin planlaması

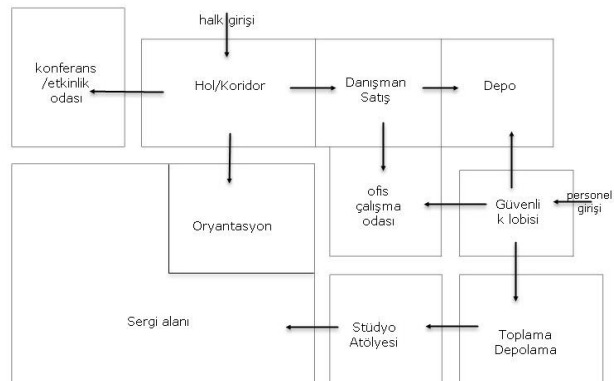
Müze, insanların ve nesnelerin arasında olan bir araçtır bu nedenle müze planlamasında bir kaç hususa dikkat edilmelidir:

- Sergi alanlarının, sergilenecek nesneye göre ayarlanması
- Galerilerin, ilkelere göre tasarlanması, örneğin yatay olarak (konuları aynı olan) veya dikey olarak (aynı dönem eserler)
- Alanların sergilerine göre bölme ile ayrılmaları [26].

Bina yeterince esnek ve genişletilebilir olmalıdır, iç ve dış sirkülasyonunda, personel ve ziyaretçi birbirinden ayrı olarak tasarlanmalıdır.

(a)

(b)

Şekil 4.2. (a) Müze Planlaması (b) Küçük bir müze için olası bir düzen şeması [27]

İç ve dış sirkülasyonda, personel ve ziyaretçiler ayrı tasarlanmalıdır. İç mekânların tasarımı genelde mimarın görevi olduğundan, iç dekorasyon, mobilyalar, yer döşemesi ve aydınlatmada bile iç estetiği göz önünde bulundurulmalıdır. Ziyaretçinin dikkatini çekmek önemli bir faktördür.

Dikkat edilmesi gereken bir diğer konu yönlülük ve genişleyebilmektir. Bina yeterince esnek ve genişleyebilir olmalıdır. Yönlülük ve genişleyebilirlik, alan fonksiyonunun, geleceğin ihtiyaçlarına göre değişilmesi konusunda en önemli faktörlerdir.

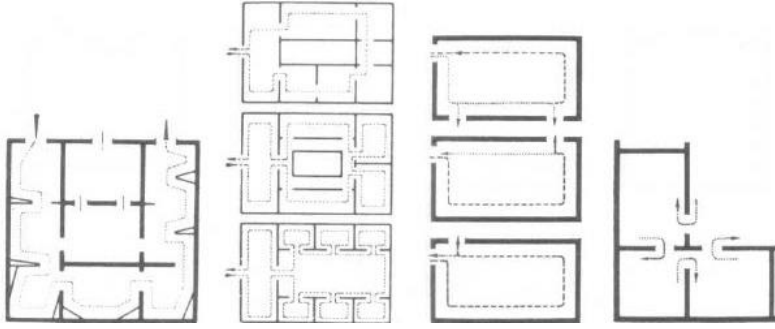
Fonksiyonları değiştiğinde, minimum teknik çalışmaya ihtiyacı olan binaya adaptif bina denir. Böylece müzenin geneli değişmez ancak yeni ihtiyaçlara göre adapte olarak, sadece performansı değişir. Yapı, gelişmesi sırasında strüktüre zarar vermezse bu yapı sürdürülebilir olur. Burada binanın eklenmesi, binanın temel tasarımı bozmadan yapılır, müze binası iki şekilde genişleyebilir:

- Yatay gelişme; sergi alanları aynı seviyede olup, aydınlatması tavandan da mümkün olabilir.
- Dikey genişleme; binanın alanından ekonomik olarak kullanmak ve diğer farklı bakış açılarından yararlanmaktır [26].

Sergiyi ziyaret etmek, ikili bir süreçtir:

- Görsel algı
- Süreç

İki boyutlu ve küçük nesneler kısa bir süreç içinde algılanabilirler, tam tersi olarak, üç boyutlu nesneler, algılanmak için daha çok zamana ihtiyaç duyarlar. Bazı sergi alanlarında nesneler duvara asılırlar ve alan neredeyse boş olur, bu boşluğu ziyaretçiler sergiyi seyir ederken doldururlar. Sergide, alanı, nesneler ve ziyaretçiler aynı oranda işgal ederler, bu nedenle tasarımcı bu konuya dikkat etmesi gerekir. Nesneler, ziyaretçi ve alanla koordineli olmalı, bir engel teşkil edecek şekilde tasarlanmıştır. Farklı bir tabirle, bir mimar, seyirci, müzenin neresinde acele edip, nerede durur, nerede yürür tahmin etmelidir, buna bağlı olarak insanların yürüme yollarının tasarımı öyle tasarlanmalıdır ki ziyaretçi, yorulmadan ve fark etmeden, belirlenen yolda hareket ederek, tüm nesneleri görebilsin. Bu durum da bize hareket ve duruma (sirkülasyon) değerinin müze içindeki önemini işaret etmektedir [26].

Şekil 4.3. Müze iç bölmeleri [29]

Müze mimarisinde tasarımın psikolojik etkisi

Tüm görsel eğilimler insanın aklında bir kıvılcım oluşturur ve bunların hepsi dengeye yol açar. Örneğin sergi salonlarının alan ayarlamaları öyledir ki dikdörtgen mekânlar, lineer olarak dizilmiştir ve koridorlarla birbirine bağlanırlar. Mat ve yüksek duvarlar, tavanda aydınlatma, ziyaretçinin odaklanmasına sebep olur ve alçak tavanlı odalar, bahçeye açılan bacalar ile dinlenme alanları olarak tasarlanabilir. Öyle görünüyor ki aynı biçim ve boyutta olan mekânlar çok monoton olacaktır, boyutları, döşeme ve duvarları çeşitlendirilmiş bir müze, istemeden ziyaretçinin dikkatinin çekilmesine sebep olur. Özellikle odaların (salonların) form ve boyutları, sergilenen nesne ile uyumlu olmalıdır (küçük ve zarif nesneler bu konuda çok dikkatli olunmasına ve küçük odalara ihtiyaç duyarlar, büyük nesnelerin de büyük odalara ihtiyaçları vardır) ayrıca ilgili aydınlatma sistemi de ayarlanmalıdır, dikdörtgen odaları bölme duvarlar ile bölmekten ve köşeleri yuvarlak olarak düzenlemekten kaçınılmalıdır bununla birlikte tavan yükseklikleri de bu konuda etkili bir faktördür [26].

Görsel psikoloji ve sergi alanlarının yerleşimi

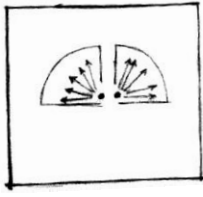
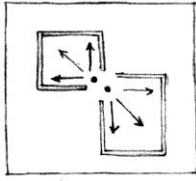
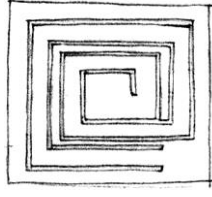
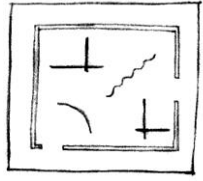
Görsel psikoloji açısından, müze alanları bir kimliğe sahip olmalı, ziyaretçi her zaman müzenin neresinde olduğunu (konum olarak) kolaylıkla bulmalıdır, ayrıca onların ziyaretçinin psikolojik konforunun en iyi şekilde sağlanmalıdır ve insanlarda farklı reaksiyonlara sebep olur. Negatif reaksiyon olarak, büyük ve ışıklı alanlardan korkma durumunu gösterebiliriz. Negatif reaksiyonlar büyük ve ışıklı veya küçük karanlık ve iç içe olan mekânlarda ortaya çıkar ve insanların şaşkınlığına neden olur.

Pozitif reaksiyon ise güvende olma hissi, orantılı ve eşgüdümlü ve mutlu olmak şeklinde ortaya çıkar. Bu iki reaksiyonun, müzenin alanlarının oluşumunda belirleyici rolü olup, ziyaretçinin müzeden pozitif veya negatif bir his duymalarında çok etkilidir.

Ziyaretçi, sergi alanında gezdiğinde, bütün bir bakış açısına sahip olmalıdır, oranlara ve modülasyonlara yeterince dikkat etmelidir, adım adım alanı algılamalı ve karar vermelidir [26].

Galerilerin formlarının etkisi

Çizelge 4.1. Çeşitli galeri dizimleri [26]

Radiyal salon	Serbest formlu salonlar	Tek salon içinde farklı dolaşım	Kare-Dikdörtgen form
Ziyaretçinin odaklanmasını engeller. (Razma, 2016)	Pek uygun görülme bu tür formların, kısıtlı alanlarda kullanılması yönünde genel bir bakış açısı vardır. (Razma, 2016)	Bilerek ziyaretçiyi dolaştırdığı (gezdirdiği) için bir düzene ihtiyaç vardır. Böylece sapmadan içe dönük sergi salonlarında insanların gezmesi sağlanacak. (Razma, 2016)	Her ne kadar kolaylıkla algılanabilirse de, sergi salonları yine de ziyaretçi tarafından yüzeysel algılanacaktır.
			

5. MÜZE TASARIMINDA ESNEKLİK KAVRAMI

5.1. Esneklik Tanıtımı

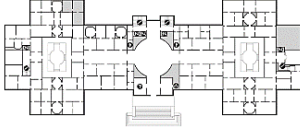
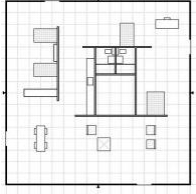
Esneklik, kısa bir süre içinde çok az bir maliyet ve çabayla değişebilme veya değişime uyum sağlayabilme yeteneği olarak tanımlanır. Sebastyen, esneklik kavramını üst, değişebilirlik kavramı, alt düzeyde olarak sınıflandırmıştır. Sebastiyen'e göre esneklik:

- Ön esneklik (veya değişebilirlik) endüstrileşmiş mimaride, farklı binaların yaratılmasına imkân vermektedir.
- Sürekli mimari esnekliği veya sürekli fonksiyonel esneklik, endüstrileşmiş yapının taşıyıcıyı sistemini değiştirmeden binanın iç alanlarını, mobilyasını değiştirebilmesine imkân vermektedir [28].

Forty'ye göre: Esneklik iki döneme ayrılmaktadır:

- 1950 yılından önceki esneklik taşıyıcı elemanların cüzi ve önceden belli olan kısımlarında değişme sağlamaktadır.
- 1950 sonrası yapılarda taşıyıcı sabit olur ve iç bölmelerde değişim yapılabilir.

Çizelge 5.1. Esnekliğin 1950 öncesi ve sonrası durumu

1950 Önceki Yapılar (National Gallery-1941)		
		
1950 Sonrası Yapılar		
		
Açık plan, 19.yy'ın sonunda güçlendirilmiş beton inşasının gelişimin sonucudur. İç mekânların şeması ve tanımlanışı, ağır taşıyıcı duvarların örüntüleri ile belirlenip sınırlandırılmadığından, bina içerisinde serbest planlama olanaklı hale geliyordu.		

5.2. İşlevsel esneklik kavramı

Artık müzeler bir anıt olarak yapılmayıp ve anıt olarak görünmemektedir. Yeni müze tasarımı 19.yy'dan beri kendine has bir tasarım ve yapıya sahip olan modern bir mekândır. Günümüzdeki müzelerin işlevleri nelerdi diye baktığımızda, müzelerin formlarına göre işlevleri de değişmektedir [2]. Modern Müzeler sadece sergilemek ve korumak amacıyla kullanılmamakta olup bunların yanında eğitim, kısa tiyatro oyunu ve etkinlikler yapılmaktadır.

Şekil 5.1. Guggenheim Müzesinde olan etkinlikler [29]

Toplum, her bir özel fonksiyonu için, büyüme ve değişme süreci içinde çeşitli organizasyonlar geliştirir. [24] Esnek yaklaşıma göre tasarımcı, kitlenin (kulacının) ihtiyaçlarını karşılamak için, projenin kalıbını değişken ve farklı ihtiyaçlara göre ayarlamalıdır. Bazıları tarafından bunun anlamı binaya ek olarak bir ekleme yapılmasıdır, bazılarına göre iç alanların değişimi ile binanın fonksiyonunun da değişmesi, bazı fikirlere göre ise de çok fonksiyonlu alanları oluşturmak ile maksimum alan şekilde kullanılmasıdır. Aslında esneklik her üç işlevciliği yani ekleme ve büyütme, değişim ve çok amaçlılığı içerir [30].

Esneklik ihtiyacı çözümü, mimari tasarımda belirsizdir. Mimarlıkta, fonksiyonun ve tekniğin birbiriyle ve ayrıca biçimle, uyumu sağlanmalıdır. Fonksiyonun ve tekniğin değeri artmaktadır. Bu uyumun sürekliliği önem taşımaktadır. Bu konuya paralel olarak yeni kavramlar (esneklik, uyabilirlik, değişebilirlik ve büyüme) ortaya çıkmıştır [28].

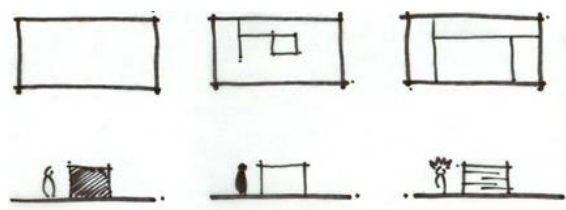
Bu kelimeler:

- Uyabilirlik -adaptability
- Çok amaçlı- universal
- Taşınabilirlik -movable
- Dönüştürebilir- trnsformability
- Tepki veren-responsive

Esneklik olarak kullanılmaktadır [31].

Uyabilirlik -adaptability

Uyum sağlayabilen elemanlar (bölme duvarlar) açılabilir ve tekrar başka bir yerde kullanılabilir [31].

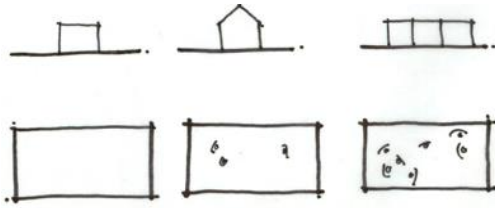

Şekil 5.2. Uyum sağlayan [31]

Norberg-Schulz, uyabilirliği şu şekilde anlatır; uyabilirlik, herhangi bir değişkenlikle değil, olduğu gibi uygulugu ifade etmektedir. Oxman'a göre, esnekliğin anlamı, değişmeye uyabilmek olarak açıklıyor ve uyabilmek, genişleme gibi kavramları esnekliğin türleri olarak tanımlıyor. Rabanek, esnekliği esas alarak, sökülebilir bölmeler yolu ile değişikliği sağlamak, uyabilirliği ise esas alarak herhangi bir değişik gerekmeden, kullanılabilirliğin sağlanması olarak yorumlamaktadır [28].

Çok amaçlı- universal

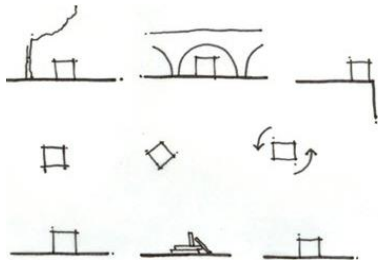
Çok amaçlı esnek bir bina kendisini her türlü kullanıma adapte eden bir binadır. Bu tür binaların özellikleri açık olması ve iç tasarımının serbest planlı olmasıdır. (Örnek: S.R.Crown Hall, Eams House) [31].

Şekil 5.3. Çok amaçlı [31]

Taşınabilirlik –movable

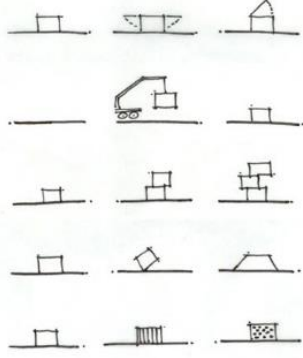
Esnek mekânlar taşınabilirliği oluşturmaktadır. Bu kapasiteye sahip yapılar sökülüp tekrar başka bir yere yerleştirilebilirler.

Şekil 5.4. Taşınabilirlik [31]

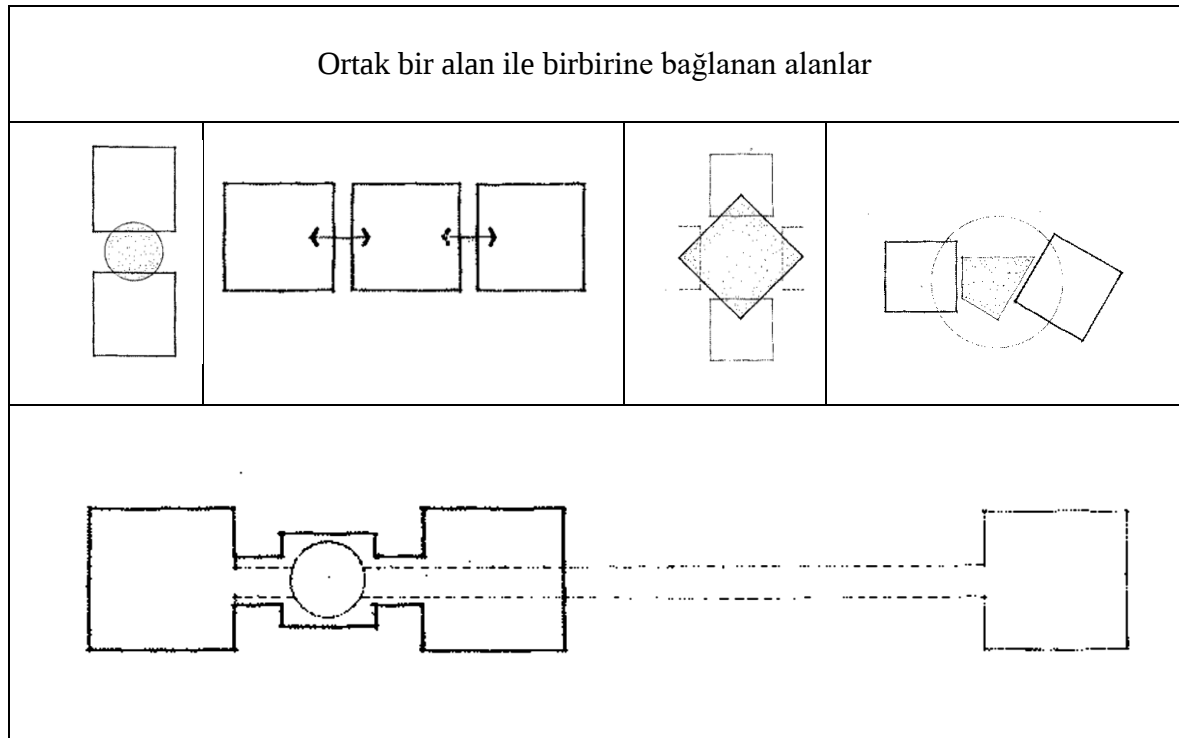
Dönüştürülebilir- transformability

Modüler tasarımlı ve değişebilen yapılar (elemanları ve parçaları ekleme ve kaldırma kapasitesine sahip) ve açılıp kapanabilir, renkleri ve formları değişebilen binalardır.

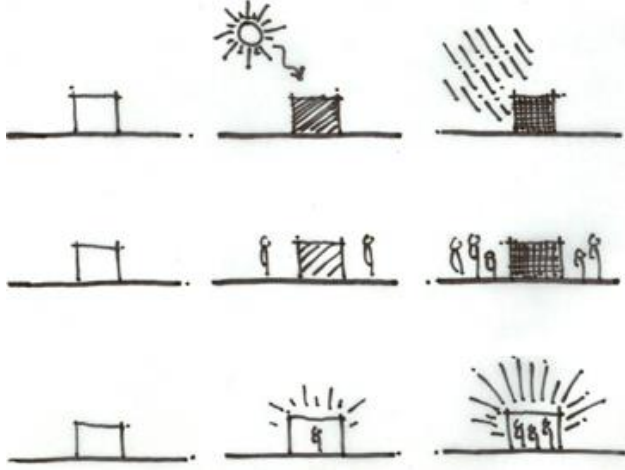
Şekil 5.5. Dönüştürülebilirlik [31]

Çizelge 5.2. Sabit ve esnek elemanların gösterimi, değişebilirlik örneği [32]

Tepki veren-responsive

Tepki veren binalar, dış uyaran olarak, enerji/çevre, etkileşim, kullanım gibi etkenleri içerir ama sadece bunlarda da sınırlanmaz.

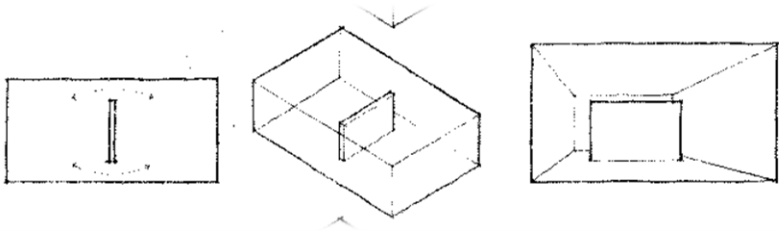
Şekil 5.6. Tepki veren binalar [31]

Tapana göre, yapı sistemini değiştirmeden, aynı tasarımın ünitelerini farklı ihtiyaca göre ayarlanma yeteneğine sahip olup, birden fazla fonksiyon için kullanılmaktadır. Norberg-Schluz esnekliği iki anlamda açıklamıştır:

1. Elemanların bütünlüğünü kaybetmeden küçültüp, büyütebilmektir.
2. Elemanlar ve birbirleri ile olan ilişkileridir.

Örneğin, hareketleri bölmeler, sürme duvarlar, katlanan duvarlar, perde veya storlar [28].

Çizelge 5.3. Hareketli bölme panel duvar örneği

Hareketli Bölme Panel Duvarlar		
		
		
Bir alan, bir bölme ile iki kısma ayrılabilir.		

Değişime uyum sağlama yeteneği olan kavramlar, tasarım esnekliği olarak adlanır. Vitruvius'un söylediğine göre çizimin üç özelliği:

- Fonksiyon
- Teknik
- Biçim (fikir) olmaktadır [28].

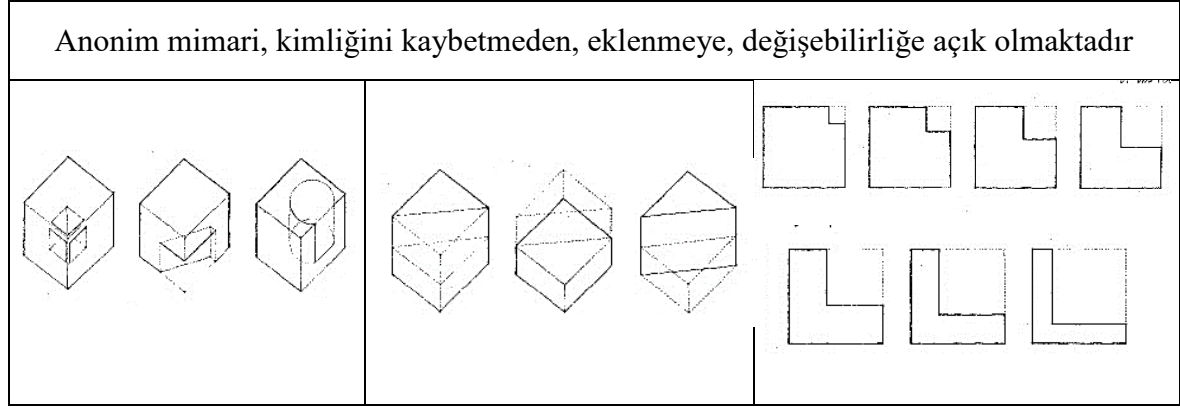
5.3. Müzelerde Esneklik Kavramı

Bir kaç amaç için kullanabilen mekânlar sadece tek amaç için kullanılan mekânlara göre, kullanıcıya farklı seçim hakkı sağlamaktadır. Böyle bir seçenek kabiliyetine sahip olan mekânlara esnek mekân denir [33].

Modern mimarinin özelliklerinden biri değişebilirlik olarak, günümüz mimarisinde de bir çok binanın esnekliğe ulaşılabilceği görünmektedir. Çağımızdaki mimari her türlü, değişme, uyabilirliğe, gelişmelere cevap verebilmelidir. Esneklik, halk (anonim) mimarlığın

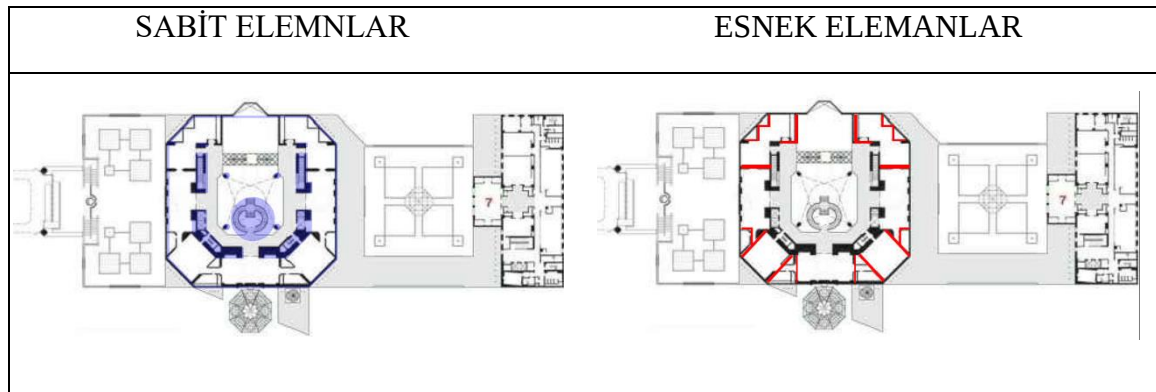
özelliği sayılır. Anonim mimari, kimliğini kaybetmeden, eklenmeye, değişebilirliğe açık olmaktadır [28].

Çizelge 5.4. Modern mimarlıkta değişebilirlik [32]

Günümüz mimarisinde çeşitli yaklaşımlar ve stratejiler gelişmektedir. Var olan fonksiyon dışında ikinci bir fonksiyona ve değişime karşılık veren binaya, esnek bina denir. Örnek alternatif bir mimari stratejisi olarak, metabolist, kalıcı strüktüre sahiptir fakat fiziksel elemanların en az tahribat ve maliyetle, değişme ve yenilenmesine imkân sağlar [28].

Çizelge 5.5. İslam Sanat Müzesi- Doha, Katar/2008

Metabolist mimariye göre, binanın fonksiyonu değişmezliğini bırakıp, değişebilir kavramını gösteren yoldan gitmeliyiz. Bu tür davranışın ilk örneklerinden biri Ludwig Mies Van der Ruhen söylenebilir [28].

Çizelge 5.6. açık plan örneği

Mies'e göre binanın en ekonomik ve pratik yolu, tüm binayı tek bir hacim olarak görmektir. İç mekânları, insanların kendi ihtiyaçlarına göre yapmalarına özen göstermiştir. Strüktürü sabit olan yapılar, binanın özel fonksiyona (yaklaşık olarak) uyum sağlamasına imkân verir. Bu, karşılıklı olarak, formal strüktür özel fonksiyona kalıp gibi uymaz ise ilk anda mükemmel bir tatmin sağlarken, belirli bir görünüş düzeni yokluğuna sebep olacaktır [28]. Mies Vander Rohe'yi bu tür mimariye yönelten sebepler:

- Pratiklik
- Ekonomiklik
- Binada değişebilirlik
- Bina'nın ömrünü uzatma
- Kişiye kendi ihtiyacına göre yaratmaya imkân vermek
- Teknoloji imkânlarından yararlanmak
- Mimari ve teknolojiyi bütünleştirmek söylenebilir.

Eleştirmenler ve mimarlık odaklı tarihçiler, savaş öncesi ve sonrası zaman dilimleri düşünüldüğünde, öncesindeki esneklik izlemleri harp sonrasında değişik bir pozisyona konumlandırmaktadırlar. Sanılanın aksine esneklik kavramının mimarlığa karışması 1950'li yıllarda gerçekleşmemiştir [33].

Koolhaas'ın tenkit ettiği, ön görme ve tayin etme uğraşı 1950 yılının ardından ortaya çıkan esneklik stratejileri ile yön değiştirir. Forty'e göre "özellikle 1950'lerden sonra esneklik stratejileri, zaman ve belirsizliği de öne sürerek; fonksiyonalizmi, determinist aşırılıklardan arındırmayı amaçlar ". Forty ilk defa esneklik hakkında, mimari bir prensip olduğu yönünde, fikirlerini belirtmiştir. Harp sonrası esneklik stratejileri, olası tüm tasarruf ihtimallerinin baştan tahmin edilmeyeceğini vurgulayarak, bir olgunun tüm elemanlarının belli noktalara

özgülenmiş tasarruflar şeklinde biçimlendirileceği hipotezine bir anti hipotez oluşturmuştur [33].

Esneklik, oluşu yanında, değişim olgusunu gözler önüne serer. Çeltik değişimi; olguların etkileşimlerinde selefîyle kıyaslandığında, azlık çokluk yahut kalite noktasında gözle görülür bariz farklılıkların değişmesi, olarak nitelendirilmiştir. Değişim, diğer bir deyişle, elemanlar arası transfer, bir öge için başka bir ögeden cayma, aynı cins dâhilinde daha önce yer almamış bir elemanı, diğer bir öge veya ögeler dâhilinde konumlandırma yahut teceddüt etmektir [34].

Esnek Binalar İki Bakımdan İncelenir:

1.Kullanıcı açısından

2.Yenilikçi (yaratıcı-innovation)

Yapı ve tasarımda dört ana konu vardır:

- Yapı sistemleri
- Servis (hizmet) alanları
- Mimari tasarım
- Alan esnekliği için donatım

Esnek tasarımın temel ilkelerinden biri, değişmezlikten (esneksizlikten) kaçınmaktır. Yapı sistemleri ve servis alanları, kalıcı elemanlar sayılırlar. Yapı sistemlerinde duvarların yük taşınamaması tercih edilir böylece iç duvarların kaldırılması halinde dış duvarlar yükleri taşıyabilsin. Esnekliğin oranı iç ve dış mekânlarda aynıdır, binalarda esnekliğin, büyük ve küçük ölçekte ayrımını yapabiliriz [30]. Bu bahsedilen konu, bina iç mekân kalitesine doğrudan etki eder. Bu yüzden bu kavram çok önem arz eder.

Büyük ölçekte esneklik

Büyük ölçekte esneklik, binanın tamamı veya büyük bir kısmının değişebilir özelliğe sahip olmasıdır. Dolayısıyla esneklik büyük ölçekte, alanın (bina) çeşitli amaçlar için kullanılmasını kolaylaştırmaktadır. Bu tür esneklik, binanın tümünü etkilediğine göre, ilk tasarımda, bu

konu göz önünde bulundurulmalıdır. Her zaman bir binanın başka bir kullanım için değişmesini öngöremeyiz, bu konu başarılı bir şekilde değişen yapıların analizi ile elde edilir [35].

Çizelge 5.7. MASS MOCA eski fabrika müzeye çevrilmiştir

Büyük ölçekte esneklik üç ana faktöre bağlıdır:

- Ulaşım (giriş)
- Bina derinliği ve açıklıkların ölçüsü
- Yükseklik
- Genelde binaların çoğunda ortak kullanım alanları vardır, örneğin merdivenler, asansörler, şaftlar... Bu bölgeler kalıcı çekirdek olarak sayılırlar. Bu bölgelerin işlevleri genelde hiç değişmez, bu bölgelere sert (hard) bölgeler denir. Bu bölgelerin binada, diğer alanları engellemeyecek şekilde yerleşmesi gerekmektedir [35].

Küçük ölçekte esneklik

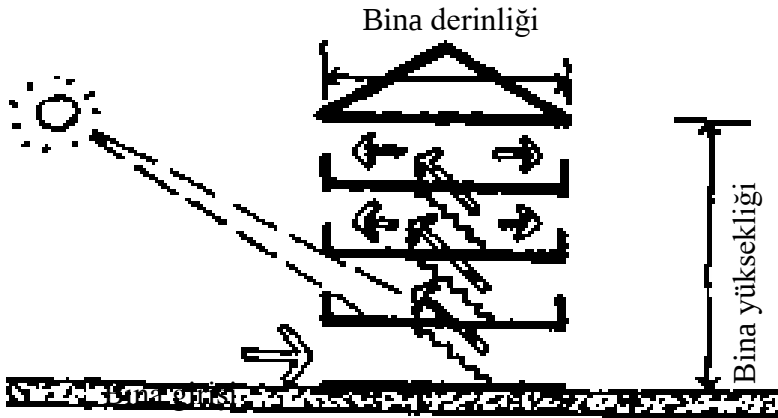
1. Küçük ölçekte esneklik, binanın iç mekânını farklı kullanımlara göre değiştirmeyi düşünmektedir. Bu tür esneklik iç mekândaki etkinliği doğrudan etkilemektedir ve tasarımın inceliği ve de detayları ile ilgili olmaktadır, bu sebeple çok önemli bir konudur [35].

Çizelge 5.8. İç Mekânın farklı sergiler için kullanılması, Guggenheim Müzesi [29]

Küçük Ölçekte Esneklik		
		

Edinilen tecrübeler esnekliği üç ana faktöre ayırmıştır:

- Bina derinliği
- Bina girişleri
- Bina yüksekliği

Şekil 5.7. Esnekliğin Üç Ana Faktörü [35]

Bina derinliği

Genelde binalar ışıık ve havalandırmaya ihtiyaç duyarlar. Boy ve derinliği yüksek olan binalar esnekliğe uyamazlar [35].

Bina girişleri

Binalar dış mekânlara bağlanmaya ihtiyaç duyarlar. Bu nedenle binaya ulaşım ve giriş değişime neden olabilir [35].

Bina yüksekliği

Giriş ve ulaşım, bina yüksekliğini de doğrudan etkilemektedir. Bina katı arttıkça üst katlardaki insanların ulaşımı zorlaşacak, dolayısıyla üst katlar esnekliğe uyum sağlamayacaklardır [35].

Bina tercih biçimleri, binayı bu üç faktöre göre şekillendirecek olup aşağıdaki faktörler de esnekliği bu doğrultuda artırmaktadır.

- Bina derinliğini azaltmak
- Giriş noktalarının çok olması
- Yüksekliğin sınırlandırılmış olması

Bu kurallar her zaman tüm binalara uygulanmaz [35].

Küçük ölçekte esnek tasarımlar, iki konuya ayrılmaktadır:

- Mekânların önceden düşünülmüş boyutu ve formu
- Her mekânın detaylarının tasarlanması [35].

Binaların genelindeki bölümler, çeşitli esneklik potansiyeline sahiptirler. Bu bölümlerdeki tipler çoklu dikkate ihtiyaç duyarlar.

- Yumuşak / Sert
- Aktif / Pasif [35]

‘Sert’ ve ‘yumuşak’ terimleri, binanın yapısal sistemini değerlendirmek için kullanılırken görülecektir ki yumuşak örneği sert örneğine göre daha fazla özgürlüğe sahiptir. Kısaca esnekliğin anlamı, bir binanın ihtiyaçlara göre uyum sağlayıp değişebilmesidir. Esnekliği kullanmak, esnek mekânın tasarımında birinci anlamı taşımaktadır. Yenilik, alanları ve yöntemleri elde etmek için ikinci anlamına dâhil edilir. [30]

Yumuşak ve sert bölümler

Müze yapılarının ortak mahal içine yerleştirilen, asansörler ve merdiven vkovaları gibi alanlar, binanın sert bölümünde yer alırlar. Bu bölümün değiştirilmesi binalarda çok nadirdir. Değiştirildiği takdirde de binanın işlevine etki etmemesi gerekmektedir. Esnek bina elde edebilmek için bir başka yol da binanın formudur. Bu form, ‘sert’ veya ‘yumuşak’ olabilir. Sert formlar, özellikle esnekliğe yönelik tasarlanırlar, yani yapımları bilerek esnek tasarlanırlar. Yumuşak formlarda ise bina form ve alan kullanımı açısından sonsuzdur. Kullanıcıya, zaman içindeki ihtiyaçlara göre, değişimler ve ayarlamalar yapma fırsatı yaratır. Örneğin başka bir anlatımla; iç mekânlar, eksik ve boş (bölmesiz) ayarlanır bu şekilde ihtiyaca göre değiştirilebilirlik sağlanabilsin. Berlin’deki Yeni Ulusal Galeri – Mies Van Der Rohe’nin tasarımında, iç mekânlar oldukça serbest bırakılmış ve sergiye göre taşınabilir bölmeler ve objelerle iç mekân ayarlanmıştır [35].

Şekil 5.8. Ulusal Galeri-Berlin, iç mekan oldukça serbest bırakılmıştır [1]

Genellikle sert sistemlerin küçük binalara, yumuşak sistemlerin ise büyük alanlara uygunlandığı görülmektedir. Paris’teki Louver Müzesi gibi sonradan müzeye dönüşen binalar, sert form olarak tanımlanırlar. Bu binalara, aynı Louver gibi, dış alanlarında (avlu, cephe...) ek bina yapılabilir.

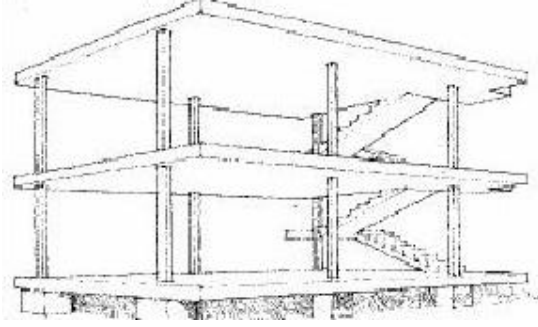
Şekil 5.9. Louvre Müzesi [1]

Aktif ve pasif bölümler

Bir bölümün verimli olmasındaki en önemli faktör, dış alanların esnekliğe olan potansiyeli ve binanın çevresinde olan faaliyetleridir. Binanın iç faaliyetleri için dışa genişletilmesi faydalı olacaktır. İç faaliyetler, dış faaliyetleri etkiliyorsa bu bölümler, aktif bölüm olarak adlanır. İç alan, dıştaki etkinliği etkileyebiliyorsa ve bir olumlu etki bırakıyorsa buna da pozitif bölüm denir [35].

Yapı sistemleri

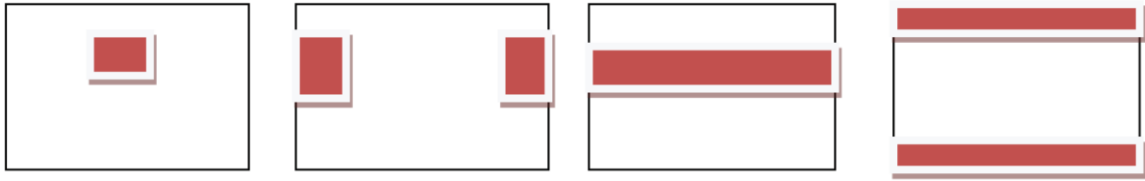
Yapı sistemi, binalarda sabit ve kullanışlı bir elemandır ve bir mimari tasarımda çok önemlidir. Örneği yapı elemanlarının ve taşıyıcı özelliği olmayan duvarların kullanmasına karar vermek, gelecekte, değişim yapılabilmesini sağlar. Burada düz tavan kullanılması tavsiye edilir. Yapı sistemini ayakta tutan sistem olarak nitelendirilebilir, ancak yapı sisteminin alt sistemleri ile bütünleşmeleri şart değildir. Yani yatay ve düşey yönlerde yük intikali için, yatay ve düşey mekân sınırlayıcı elemanlarla, bütünleşebilirler veya kendilerine ait yatay ve düşey yük intikal ettiren elemanlar oluştururlar. Taşıyıcı sistemler, iskelet ve yığma olarak iki grupta toplanırsa, iskelet sistemlerde yatay mekân sınırlayıcı elemanlar ile bütünleşme -istenirse- söz konusu olabilirken, yığma sistemlerde düşey mekân sınırlayıcı elemanlarla belirli sınırlar içinde bütünleşme, dolayısıyla düşey sınırlayıcıların -önemli bir kısmının- yer, biçim ve niteliğini etkilemesi kaçınılmaz olmaktadır. Yapı sisteminin buraya kadar sözü edilen bu 5 alt sisteminin ortak yönü, fonksiyonlarını görebilmek için belirli bir kapasite taşımalarının gerekli olmasıdır [28].

Şekil 5.10. Yapı sistemleri, Dom-ino eEvi, 1914, Le Corbusier ve açık plandan önceki yapı sistemi [32]

Hizmet alanları

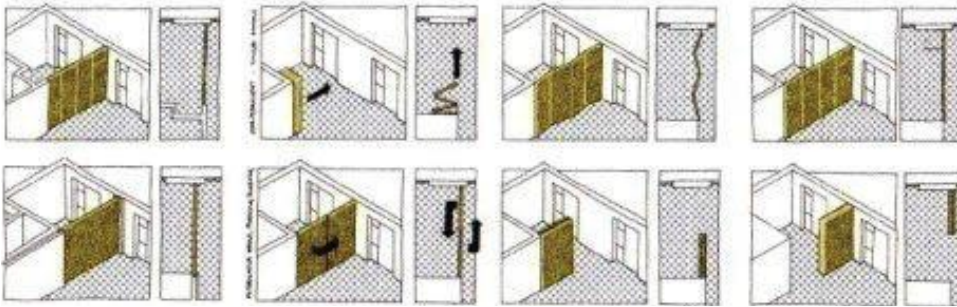
Bu alanlar kalıcı bir sistem olarak düşünüp tasarlanmalıdır. Böylece hizmet alanlarını bir yere toplayınca, ana ve birincil mekânların, net alanları ortaya çıkar [30].

Şekil 5.11. Hizmet alanlarının yerleşimi, iç mekânın tasarımını çok etkilemeyecek bir yerde Olmalı [30]

Mimari tasarımı

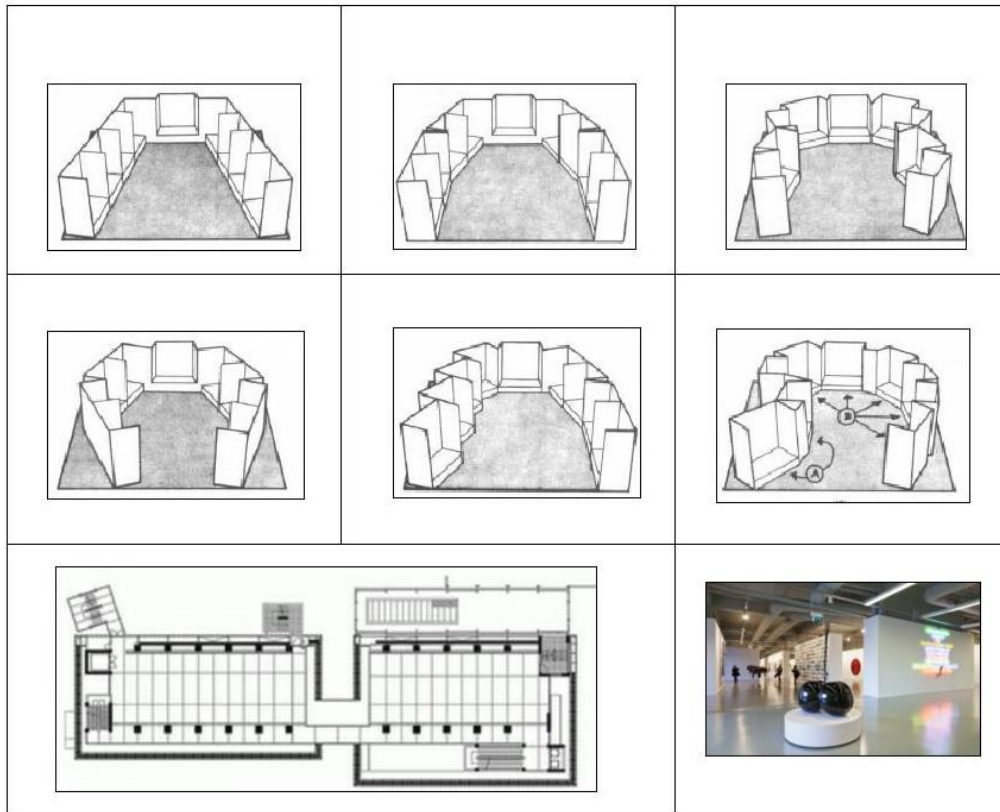
Mimari tasarımın esnekliği, kullanıcının farklı isteklerine cevap verebilmek için binanın kalıcı elemanlarına bağlı olmalıdır.

Şekil 5.12. Mekân tasarımı için mobilyalar [30]

Alan esnekliği için donatım

Bölme duvarda kullanılan malzemelerin, alan yapımında çok önemli etkisi vardır. Sürme, değiştirilen elemanlar ve katlanabilir duvarlar, ‘alan esnekliği için donatım’ içinde yer alırlar. Başka bir açıdan da iç mekânda kullanılan mobilyalar da bir fonksiyon olarak değerlendirilebilirler [30].

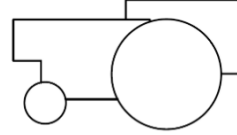
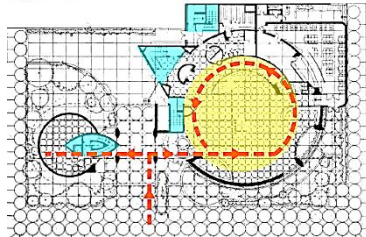
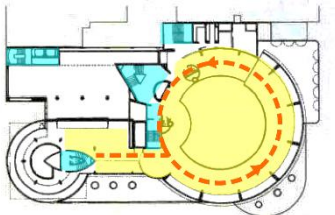

Şekil 5.13. Farklı bölme kullanımı [36]

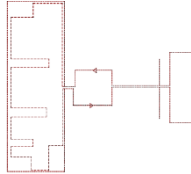
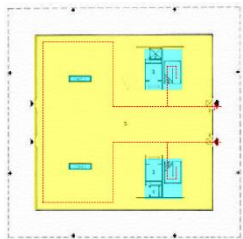
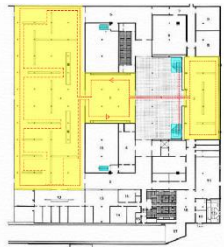
6. MÜZE ÖRNEKLERİ PLAN ANALİZLERİ

3.bölümde yumuşak/ sert terimlerinin açıklaması yapılmıştır, bu bölümde yapılan analizde sert teriminin yerine hizmet alanı, yumuşak terimi yerine de galeri alanı terimi kullanılmıştır. Ayrıca analizde dikey esneklik olarak bahsettiğimiz, kat eklenti olarak yapılmıştır.

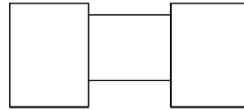
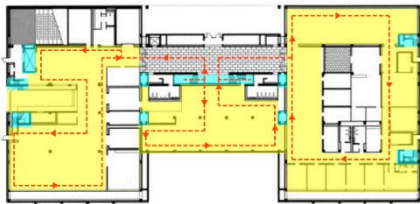
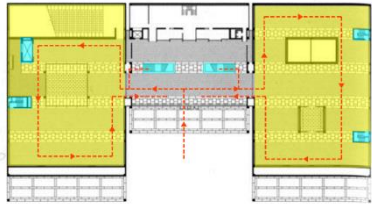
Çizelge 6.1. Guggenheim Müzesi esneklik analizi

1	Bina Adı: Guggenheim Müzesi Mimar: Frank Lloyd WRIGHT Yer/Tarih: New York/1943-53		
Dönemsel üslup:		Modern (organik)	
Plan tipolojisi:			Geometrik
Koleksiyon cinsi:		Sanat	
Planlama tipi:		Müze olarak tasarlanmış	
Sirkülasyon tipi:			Spiral sirkülasyonu
İç mekân ve Dış mekan esnekliği:		Yatayda büyüme: ☐ Ek bina: ☐ Dikeyde büyüme: ☒ Açık plan: ☐ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☒	
 Hizmet Alanları	 Galeri alanları	 Sirkülasyon	 Ek yapı
			
Bir anıt müzesi olarak adlandırılabilir. Koleksiyonlarına baktığımızda müzede 7.000 eser bulunmaktadır. Sergi alanı rampa şeklinde tasarlanarak duvarlarında tablo sergilenmektedir. Taşına bilinir bölme duvarlar, sehpalar ve Zemin kat galeri boşluğu ile sergi alanları çeşitli sergiler için kullanılmaktadır. Yapı aktif bir cepheye veya plana sahiptir, örneğin 2010 yılından Youtube ve Guggenheim Müzesi iş birliğiyle 23.000 sanat eseri arsandan seçilen 25 eser video şeklinde binanın iç ve dış cephesinde sergilendi. Esnek olma konusunda binaya yatay veya dikey olarak ekleme yapılamaz, ama binanın içinde özellikle giriş katı bölme, duvarların vasıtasıyla çok alan kazanmak amacıyla birkaç değişik mekâna bölünebilir.			

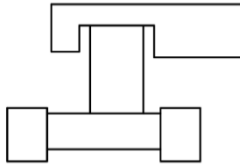
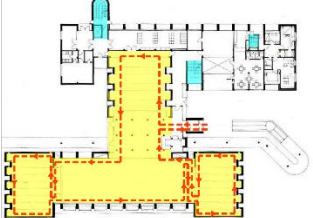
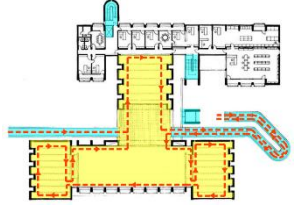
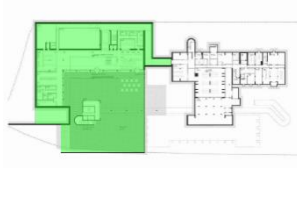
Çizelge 6.2. Neue Ulusal Galerisi esneklik analizi

2	Bina Adı: Neue Ulusal Galerisi Mimar: Mies van der ROHE Yer/Tarih: Berlin, ALMANYA/1968		
Dönemsel üslup:		Modern	
Plan tipolojisi:			Geometrik
Koleksiyon cinsi:		Sanat	
Planlama tipi:		Müze olarak tasarlanmış	
Sirkülasyon tipi:			Bir bütün olarak Serbest
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☒ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐	
 Hizmet Alanları		 Galeri alanları	 Sirkülasyon
			
Açık plan müzelerin başlangıç noktası dileyeceğimiz ilk örnek olabilir, açık planı ve serbest dolaşım sağlayan bir tasarıma sahip olan bir müzedir. Müzenin iç mekânı dışında zaman zaman açık hava sergiler de müzenin bahçesinde organize edilmektedir.			

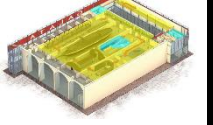
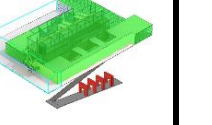
Çizelge 6.3. Kimbell Sanat Müzesi esneklik analizi

3	Bina Adı: Kimbell Sanat Müzesi Mimar: Louis_KAHN Yer/Tarih: Texas, Amerika /1972		
Dönemsel üslup:		Modern (organik)	
Plan tipolojisi			Geometrik Simetrik
Koleksiyon cinsi:		Sanat	
Planlama tipi:		Müze olarak tasarlanmış	
Sirkülasyon tipi:			Tarak formunda olan tasarım
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☒ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐	
Hizmet Alanları Galeri alanları Sirkülasyon Ek yapı			
			
			
			
1972 senesinde halka açılan bu müze bir ulusal müze ulusal müze olarak tanımlanmaktadır, koleksiyonları 350’den fazla obje, eski gelenekler, Avrupa Sanatı, Asya Sanatı, Eski Amerika Sanatı, Afrika ve Okyanus Sanatları başlık altında ayrılmaktadır. Mimari açısından baktığımızda ilk modern müze örneklerden sayılmaktadır, basit, süslenmemiş ve tekrarlanan formdan yapılan müze, sergi alanları serbest plan ve serbest sirkülasyon şeması ile olduğuna göre kolaylıkla hareketli duvarları vasıtasıyla iç dizaynı sergilenen nesneye göre değişmektedir. Tekrarlanan tonozlar, galeri alanları, restoran, kafe ve konferans salonunu kapsamaktadır. Bu müzede genel olarak tablo ve heykel sergilenmektedir. Günümüzdeki müzeler gibi bu müze de çeşitli etkinlikler için kiralana bilinir.			

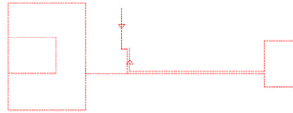
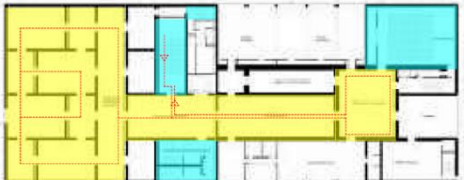
Çizelge 6.4. Bauhaus Arşivi esneklik analizi

4	Bina Adı: Bauhaus Arşivi Mimar: Walter Gropius Yer/Tarih: Berlin 1976–1979		
Dönemsel üslup:		Modern (organik)	
Plan tipolojisi:			Geometrik
Koleksiyon cinsi:		Sanat	
Planlama tipi:		Müze binasına dönüşen yapı	
Sirkülasyon tipi:			Bir bütün olarak
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☒ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐	
 Hizmet Alanları		 Galeri alanları	 Sirkülasyon
			
Müze binası simetrik forma sahiptir, kesitte ritme sahip olan yapıda dikey olarak esneklik yapılamaz yani kat eklenmesi söz konusu olamaz ama yatay olarak bina dışı esneme forma sahiptir. Sürekli sergiye eşlik eden değişken özel sergiler Bauhaus'un üyelerini veya atölyelerini tek tek ele almakla birlikte, modern mimarlık ve tasarım kapsamında farklı konular da işliyor.			

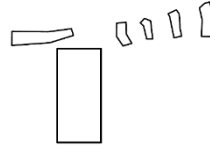
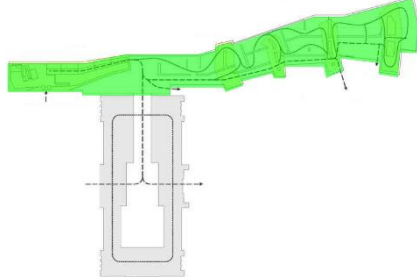
Çizelge 6.5. Galata deniz Müzesi esneklik analizi

5	Bina Adı: Galata deniz Müzesi Mimar: Vazquez CONSUEGRA Yer/Tarih: Cenova/17.yy (2000-2004)	
Dönemsel üslup:		Modern
Plan tipolojisi		Geometrik
Koleksiyon cinsi:		Deniz Müzesi
Planlama tipi:		Müze binasına dönüşen yapı
Sirkülasyon tipi:		Düz bir çizgi olarak
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☐ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☒ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐
■ Hizmet Alanları ■ Galeri alanları ■ Sirkülasyon ■ Ek yapı		
    		
Tarihi eser olan bina restore edildikten sonar Deniz Müzesi işlevine değiştirilmiştir. Yapı büyük tekneler ve gemileri sergilemek amacıyla tasarlanmıştır. Galat müzesinde 12.000 m2lik sergi alanı, 30 oda, 4300 kalıcı nesne ve 50 multimedyan oluşmaktadır. Bunun yanında geçici sergilerde düzenlenmektedir. Sergi dışında müzede kültürel ve eğitim projeleri de organize edilmektedir. (Kültürel projeleri, konferans ve toplantılardan oluşmaktadır).		

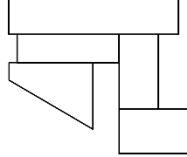
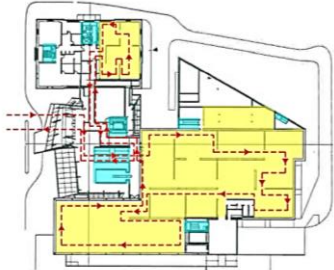
Çizelge 6.6. Figge Sanat Müzesi esneklik analizi

6	Bina Adı: Figge Sanat Müzesi Mimar: Herbert Lwis Kruse BLUNK Yer/Tarih: Lowa, ABD/1987-2005		
Dönemsel üslup:		Modern	
Plan tipolojisi			Geometrik
Koleksiyon cinsi:		Sanat	
Planlama tipi:		Müze amacıyla yapılan bina	
Sirkülasyon tipi:			Bir bütün olarak
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☒ Ek bina: ☐ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐	
 Hizmet Alanları		 Galeri alanları	 Sirkülasyon
			
Modern tasarıma sahip olan müze, sergi salonları üst katlarda ve geniş alanlar olarak düşünülmüştür, sirkülasyon şemasın bir bütün olarak söylene bilinir. Sergileri ziyaret etmek, eğitim görüp eğlenmek ve çeşitli etkinliklere katıla bilmek imkânı sunan bir müze diyebiliriz. Ayrıca müzenin büyük lobisi, oditoryum, yemek odası ve barı... kiralana bilinir.			

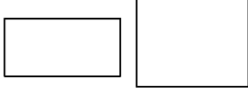
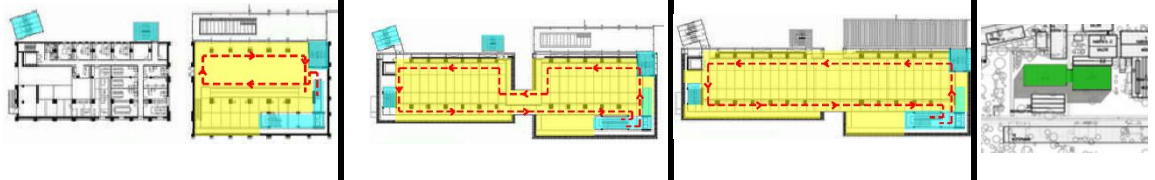
Çizelge 6.7. Nelson Atkins Sanat Müzesi esneklik analizi

7	Bina Adı: Nelson Atkins Sanat Müzesi Mimar: : Steven HOLL Yer/Tarih: Kansas, Amerika /1992-2007		
Dönemsel üslup:		Modern	
Plan tipolojisi		Organik	
Koleksiyon cinsi:	Sanat		
Planlama tipi:	-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze		
sirkülasyon tipi:		Serbest	
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:	Yatayda büyüme: ☒ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☒ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐		
 Hizmet Alanları	 Galeri alanları	 Sirkülasyon	 Ek yapı
			
A.B.D'nin Genel Sanat Müzelerinden en iyilerinden birisi olan bu müzede 40.000'den fazla koleksiyon bulunmaktadır. Koleksiyonlar Afrika, Amerika, Asya, Avrupa, eski, modern, mimari ve tasarım, dekoratif sanatlar, çağdaş ve fotoğrafçılık başlık altında ayrılmaktadır. Müzede eğitim, turlar ve festivaller organize edilip ve yapılmaktadır, ayrıca engelliler için ihtiyaca yönelik programlar yapılmaktadır. Müze mağazası, kafe ve restoran, müzenin diğer bölümleridir. Müze mimarisine baktığımızda, ek müze olarak en iyi örneklerden söylene bilinir, eski müzeye eke müze 5 kütle olarak ve zemin altında düşülmüştür, galeriler yeni müze tasarımına göre adeta bir esnek müze örneğidir.			

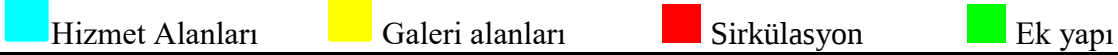
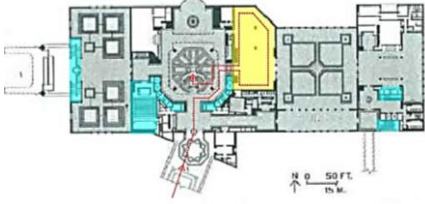
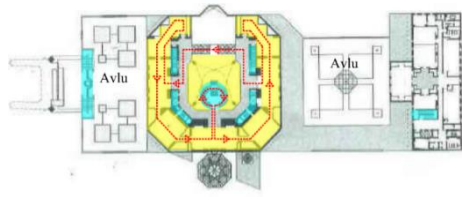
Çizelge 6.8. Akron Sanat Müzesi esneklik analizi

8	Bina Adı: Akron Sanat Müzesi Mimar: Coop HİMMELBLAU Yer/Tarih:Ohio-Amerika/2001-2007	
Dönemsel üslup:		Modern
Plan tipolojisi		 Geometrik
Koleksiyon cinsi:		Sanat
Planlama tipi:		-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze
Sirkülasyon tipi:		 Serbest
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☐ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐
 Hizmet Alanları Galeri alanları Sirkülasyon Ek yapı		
		
Ek olarak yapılan bu müze, esnek tasarıma sahiptir, binanın tasarımına baktığımızda kat yükselmesi mümkün değildi, ama iç mekândan yükseklik açısından esnektir, plan tasarımında da esneklik göz önünde alınmıştır. Müzenin koleksiyonuna baktığımızda yaklaşık 5.000 nesne mevcuttur bu nesneler fotoğraf, resimle ve heykellerden oluşmaktadır. Sergi dışından müzeye eklenen yeni binanın daha geniş olması, çeşitli etkinlikleri oluşmasına imkân vermektedir. Ek binanın bahçesi 2016 senesinde halka açılmakla birlikte çeşitli sosyal etkinlikler ve sanat deneyimleri ve sergilere ev sahipliği yapmaktadır. (Müze düğün, doğum günü, kokteyli yemekler... için de kiralana bilinir). Çağdaş müzeler gibi, bu müze de sergi dışında eğitimde de rol almaktadır.		

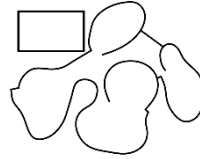
Çizelge 6.9. Çağdaş Sanatlar Müzesi esneklik analizi

9	Bina Adı: Çağdaş Sanatlar Müzesi Mimar:Emre AROLAT, Zevzat SAYIN Yapılan Yer/Tarih: İstanbul, TÜRKİYE/2007	
Dönemsel üslup:		Modern
Plan tipolojisi		Geometrik
Koleksiyon cinsi:	Endüstri	
Planlama tipi:	-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze	
Sirkülasyon tipi:		Bir bütün olarak
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:	Yatayda büyüme: ☒ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☐ Dijital sergi: ☐	
 Hizmet Alanları Galeri alanları Sirkülasyon Ek yapı		
		
Müze eski Santral Fabrikasının yanına eklenmiştir, müze Bilgi Üniversite tarafından yapılarak endüstri müzesi olarak kullanılmaktadır. Plan şemasına baktığımızda modern ve açık tasarıma sahiptir, serbest sirkülasyonu olan bu müze istenen nesne türünü ve istenen dizayn ile sergi yapabilir.		

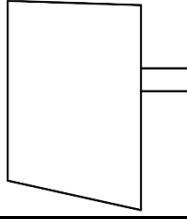
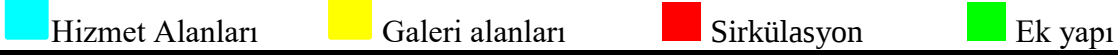
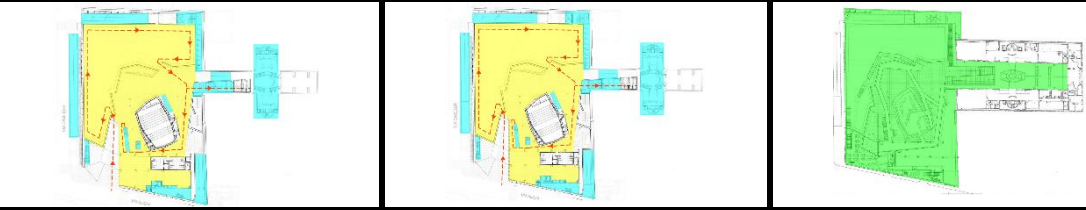
Çizelge 6.10. İslam Sanat Müzesi esneklik analizi

10	Bina Adı: İslam Sanat Müzesi Mimar: I.M. PEİ Yer/Tarih: Beirut, Qatar /2008	
Dönemsel üslup:		Modern
Plan tipolojisi		Geometrik
Koleksiyon cinsi:		İslam sanat koleksiyonları
Planlama tipi:		Müze olarak tasarlanmış
Sirkülasyon tipi:		Düz bir çizgi olarak
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☒ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☐ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐
		
		
İslam sanat Müzesi'ni 3 bölüm, sergi alanları, müzik alanı ve park olarak ayırabiliriz, bunların dışında konferans salonu, zengin kütüphane ve eğitim alanları da müzede yer almaktadır. Müze binası olarak yapı, simetrik tasarıma sahiptir, sergi alanları ortadaki atriyum çevresinde dizilmişti, kesitte baktığımızda ikinci ve üçüncü kattaki sergi alanlarının tavan yırtmasıyla birbirine bağlanmaktadır, bu da değişik yükseklikte nesnelerin sergilenmesini sağlamaktadır, bina heykel ve sembol gibi olduğundan dolayı belki zamanla katta bir eklenme yapılmaz. Sergi salonların dolaşımı şematik olarak merkezi görünse de zorunlu yöndür, ziyaretçi katta bir sergi alanına girip düz bir çizgi olarak diğer sergi salonlarına girip ve diğer taraftan çıkmaktadır.		

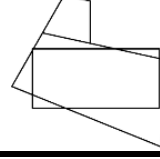
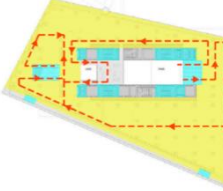
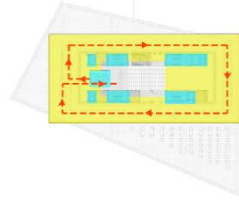
Çizelge 6.11. Ozeaneum Müzesi esneklik analizi

11	Bina Adı: Ozeaneum Müzesi Mimar: Behnisch Architects Yer/Tarih: Stralsund , Almanya /2008		
Dönemsel üslup:		Modern	
Plan tipolojisi			Organik
Koleksiyon cinsi:		Oşinografi	
Planlama tipi:		Müze olarak tasarlanmış	
Sirkülasyon tipi:			Zincir döngüsü
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☐ Ek bina: ☐ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐	
 Hizmet Alanları	 Galeri alanları	 Sirkülasyon	 Ek yapı
			
			
Deniz ürünleri ile ilgili tasarlanıp ve kullanılmakta olan bu müzede sadece canlı ürünler sergilenmemektedir belki deniz ürünleri ile ilgili heykeller, iskeletler ve belgeler sergilenmektedir. Ayrıca müze eğitim içinde önemli rolü vardır. Mimari açısından baktığımızda oşinografi müzesi olduğuna göre geniş ve yüksek galerilere sahip bir müzedir. Zincir döngüsü tasarım, Sirkülasyonu yürüten merdiven ve asansörlerle 4 ayrı sergi salonlarına sağlanmaktadır.			

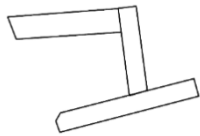
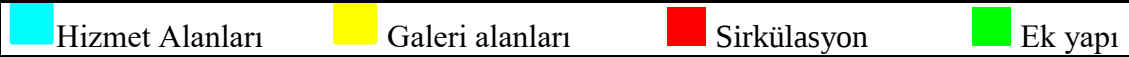
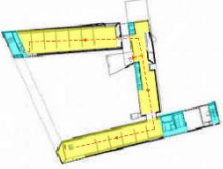
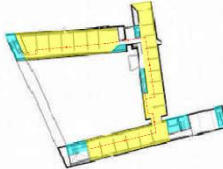
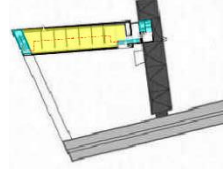
Çizelge 6.12. Macro Çağdaş Sanat Müzesi esneklik analizi

12	Bina Adı: Macro Çağdaş Sanat Müzesi Mimar: Odile DECQ ve Benoit CORNTTE Arcitects Urbanistes Yer/Tarih: Roma,İtalya /2009	
Dönemsel üslup:		Modern
Plan tipolojisi		 Geometrik
Koleksiyon cinsi:		Sanat
Planlama tipi:		-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze
Sirkülasyon tipi:		 Sebest
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☐ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☒ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐
		
		
Restore edilip ve ek olarak yapılan bu müze, esnek tasarıma sahiptir, 4350 m2 sergi salonları, oditoryum, fuaye, sinema salonu... gibi geniş alanlarıyla ve değişik bakış açısı sağlayan balkon ve geçit yollarıyla farklı bir tasarımı ortaya çıkarmıştır. 146 kişilik konferans salonu ve 86 kişilik sinema da bu müzede hizmet vermektedir. Binaının tasarımına baktığımızda katta mümkün değildi, ama iç mekândan yükseklik açısından esnektir, plan tasarımında da esneklik göz önünde alınmıştır.		

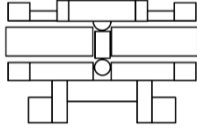
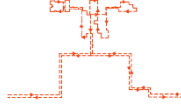
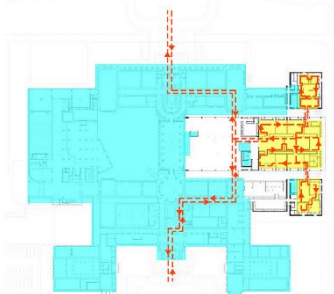
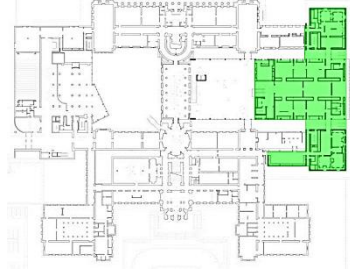
Çizelge 6.13. Yeni Akropol Müzesi esneklik analizi

13	Bina Adı: Yeni Akropol Müzesi Mimar: Joel RUTTEN Yer/Tarih: Athina-Yunan /2009	
Dönemsel üslup:		Modern
Plan tipolojisi		 Geometrik
Koleksiyon cinsi:		Arkeoloji
Planlama tipi:		Müze olarak tasarlanmış
Sirkülasyon tipi:		 Merkezi
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☐ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐
 Hizmet Alanları Galeri alanları Sirkülasyon Ek yapı		
		
		
Arkeoloji çalışmalarından çıkan eserlerin sergilenmesi amacıyla yapılan müze, planda esnek bir mekâna sahiptir. Müze dış esnemeye sahiptir öyle ki dış cephe cam ile yapıldığı için iç mekân kendisini dışa sergilemektedir. Yeni müze anlayışıyla tasarlanan müze, kalıcı sergilerin dışında yanı sıra geçici sergilere ev sahipliği yapmaktadır. Sergi dışında çeşitli etkinliklerde şahitlik yapmaktadır. Müzenin giriş ve ikinci katında kafe ve restoranlar bulunmaktadır ki çeşitli etkinle için kiralanabilir, bunu yanında aynı katlarda mağazalar bulunmaktadır. Ayrıca öğrenciler için de müzede eğitim programı mevcuttur.		

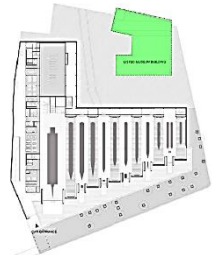
Çizelge 6.14. Can Framis Müzesi esneklik analizi

4	Bina Adı: Can Framis Müzesi Mimar: Bass JORDÍ, Badia JORDÍ Framis Yer/Tarih: Barcelona, Spain/2009	
Dönemsel üslup:		Modern
Plan tipolojisi		 Geometrik
Koleksiyon cinsi:		Sanat (Resim)
Planlama tipi:		Müze binasına dönüşen yapı
Sirkülasyon tipi:		 Serbest
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☐ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐
		
		
		
Terk edilen iki fabrika binasının restore edilmesi ve bu iki binayı birbirine bağlayan orta bina yapılarak müze binası oluşturulmuştur. Sergi alanları 3 kütleden oluşmuştur, iç mekânda hareketli duvarları kullanılarak istenilen galeri elde edine bilinir. Çağdaş resim müzesi olarak kullanıla bu müzede 300'den fazla eser bulunmaktadır, ayrıca geçişi sergileri zaman zaman düzenlendiği yerdir.		

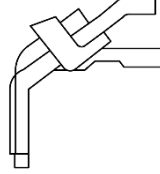
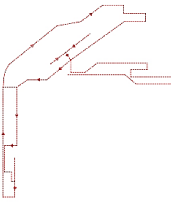
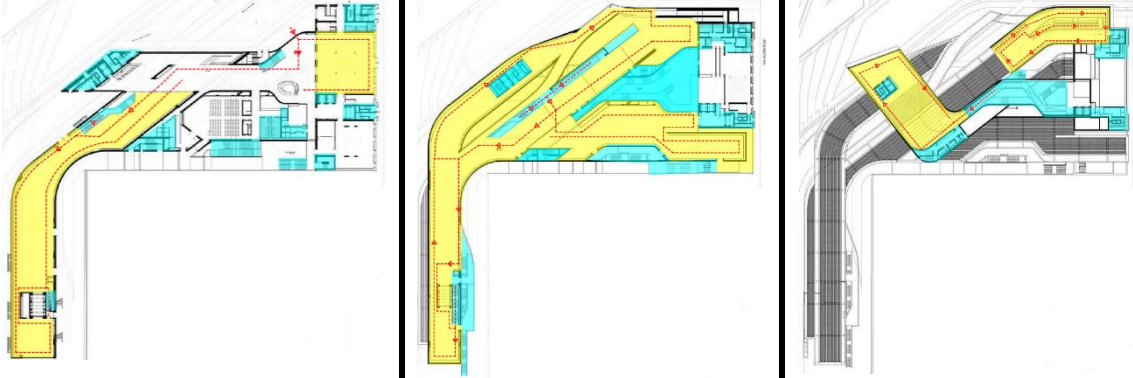
Çizelge 6.15. Boston Güzel Sanatlar Müzesi esneklik analizi

15	Bina Adı/ İnşa Tarihi: Boston Güzel Sanatlar Müzesi Mimar: Normen FOSTER Yer/Tarih: Boston-Masachost/2010	
Dönemsel üslup:		Modern
Plan tipolojisi		 Geometrik Simetrik
Koleksiyon cinsi:		Sanat
Planlama tipi:		-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze
Sirkülasyon tipi:		 Serbest
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☒ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☒ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐
 Hizmet Alanları Galeri alanları Sirkülasyon Ek yapı		
		
Müze binası eski müzeye ek olarak yapılmıştır. Ek bina eski binanın yüksekliğinin geçmeme amacıyla, dikeyde ekleme yapılamamıştır, yatay olarak da, iç mekân yeterince esnek tasarlanmamıştır, dış mekânda da vaziyet planına baktığımızda eklenecek bir alan yoktur. Güncel ve geçici sergiler, sergilenmektedir. Müzenin Amerika, Avrupa, Asya, Afrika, Okyanusya, Antik dünya, Çağdaş sanat, fotoğrafçılık... gibi koleksiyonları barındırmaktadır, ayrıca müzede galeri etkinlikleri ve turları, çeşitli dersler, film, müzik, okul programları, topluluk programları... bir çok programları da vardır. Müzenin bahçesinde Japon Bahçesi bulunmaktadır, bu bahçe şubattan ağustosa kadar sergiye açıktır.		

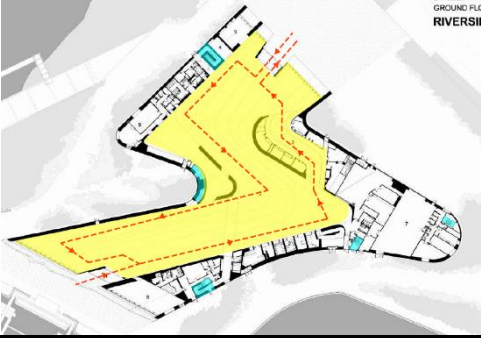
Çizelge 6.16. İstanbul Deniz Müzesi esneklik analizi

16	Bina Adı: İstanbul Deniz Müzesi Mimar: Mehmet KÜTÜKÇÜOĞLU, Ertuğ UÇAR Yer/Tarih: İstanbul, TÜRKİYE/2010	
Dönemsel üslup:		Modern
Plan tipolojisi		Geometrik
Koleksiyon cinsi:		Endüstri
Planlama tipi:		-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze
Sirkülasyon tipi:		Düz bir çizgi olarak
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☐ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐
■ Hizmet Alanları ■ Galeri alanları ■ Sirkülasyon ■ Ek yapı		
		
Müzede denizcilikle ilgili nesneler ve belgeler toplanıp ve sergilenmektedir. Müzenin içinde tekneler ve kalıcı objelerin dışında geçici sergiler de yapılmaktadır. Bunun dışında salon kiralamak için yönetime başvurula bilinir. Müze mimarisine baktığımız da modern ve esnek ve açık palana sahiptir.		

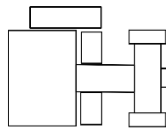
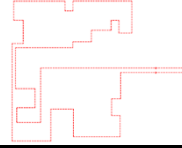
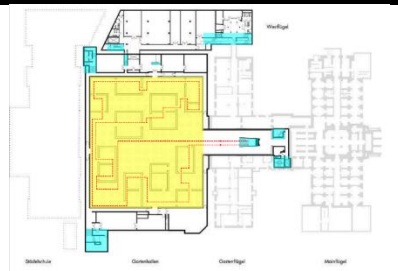
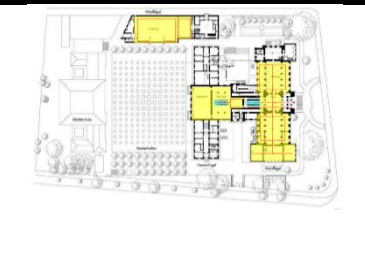
Çizelge 6.17. Maxxi Müzesi esneklik analizi

17	Bina Adı: Maxxi Müzesi Mimar: Zaha HADİD Yer/Tarih: Roma, İtalya /2010	
Dönemsel üslup:		Modern
Plan tipolojisi		 Organik
Koleksiyon cinsi:		Sanat
Planlama tipi:		Müze olarak tasarlanmış
Sirkülasyon tipi:		 Serbest
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☒ Ek bina: ☐ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐
Hizmet Alanları Galeri alanları Sirkülasyon Ek yapı		
		
Zaha Hadid'in eseri olan bu müze sanat, mimari ve fotoğraf koleksiyonlarından oluşmaktadır. Ayrıca mimari arşiv merkezi olarak da öğrencilere hizmet vermektedir. Çeşitli sergiler ve etkinliklere (sinema, müzikal, tiyatro...) ev sahipliği eden bu müze, yüksek tavanı, geniş ve açık sergi alanlarıyla adeta bir esnek müzenin örneği olmaktadır. Sergi salonları serbest sirkülasyona sahipler.		

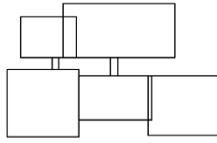
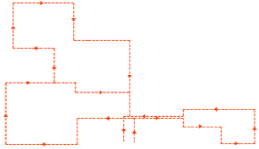
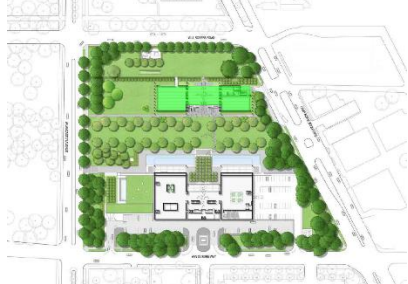
Çizelge 6.18. Revirside Müzesi esneklik analizi

18	Bina Adı: Revirside Müzesi Mimar: Zaha HADİD Yer/Tarih: Glasgow,İngiltere /2011	
Dönemsel üslup:		Modern
Plan tipolojisi		Organik
Koleksiyon cinsi:		Endüstri
Planlama tipi:		Müze olarak tasarlanmış
Sirkülasyon tipi:		Serbest
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☐ Ek bina: ☐ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐
 Hizmet Alanları Galeri alanları Sirkülasyon Ek yapı		
		
Zaha Hadid'in eseri olan müze, bisiklet, araba, lokomotif... gibi 3.000 den fazla nesneyi sergilemek için tasarlanmıştır, bina açık ve esnek plana ve yapıya sahiptir. Müze ayrıca film ve televizyon yeri olarak kullanılmaktadır. Bina yükseklik olarak yüksek ve esnektir, ama katta tasarıma göre eklenme yapılamaz. Müzenin açık alanı çeşitli etkinlikler için kiraya verilmektedir. Müze girişi ücretsizdir.		

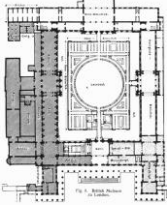
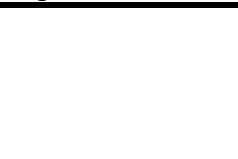
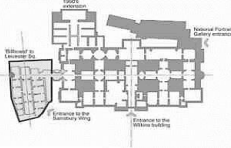
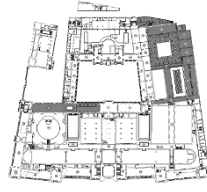
Çizelge 6.19. Stadel Müzesi esneklik analizi

19	Bina Adı: Stadel Müzesi Mimar: Johann FRIEDRICH-Schneider + Schumacher Yer/Tarih: Frankfort, Almanya /1818-2012		
Dönemsel üslup:		Modern	
Plan tipolojisi		Geometrik	
Koleksiyon cinsi:	Sanat		
Planlama tipi:	-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze		
Sirkülasyon tipi:		Düz bir çizgi olarak Bir bütün olarak	
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:	Yatayda büyüme: ☐ Ek bina: ☒ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐		
 Hizmet Alanları	 Galeri alanları	 Sirkülasyon	 Ek yapı
			
			
			
Eski müze 1815 yılında kurulmuştur ve bu binaya zamanlar içinde eklenmeler yapılmıştır. Müzedeki koleksiyonları, Rönesans, barok, erken Modern Sanat başlık altında ayrılmaktadır ki bu koleksiyonlar, 3,100 resim, 660 heykel, 4,600'den fazla fotoğraf, 100,000'den fazla çizimden oluşmaktadır. Ayrıca müze dijital anlamında da kendisi geliştirmektedir öyle ki sergiler ve eğitimler çevrimiçi olarak takip edilebilir. Çağdaş sanatı daha geniş bir şekilde sunmak için 2012 senesinde 3,000 m2'lik bir galeri müzeye eklenmiştir bu ekleme tamamen yer altında, açık plan tasarımıyla bir başarıya imza atmıştır, serbest sirkülasyon olan yeni ek müze eski müzeden yeni yapılan merdivenle sergi alanına bağlanmaktadır. Bu eklemeyle birlikte müze 1,000'den fazla eserde koleksiyonuna eklemiştir			

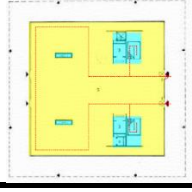
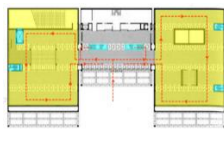
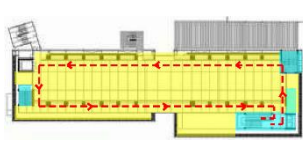
Çizelge 6.20. Kimbell Sanat Müzesi-ek bina esneklik analizi

20	Bina Adı: Kimbell Sanat Müzesi-ek bina Mimar: Renzo PIANO Yer/Tarih: Texas, Amerika /2013	
Dönemsel üslup:		Modern
Plan tipolojisi		 Geometrik
Koleksiyon cinsi:		Sanat
Planlama tipi:		Müze olarak tasarlanmış
Sirkülasyon tipi:		 Serbest
İç mekân ve Dış mekân esnekliği:		Yatayda büyüme: ☐ Ek bina: ☐ Dikeyde büyüme: ☐ Açık plan: ☒ Geçici sergi alanı: ☒ Dijital sergi: ☐
 Hizmet Alanları Galeri alanları Sirkülasyon Ek yapı		
		
Kimbell Müzesine ek olarak yapılmıştır, bu ek bina ile birleşik olarak değil bekli eski müzenin karşısında ve sanki modernleştirilmiş tasarımıyla yapılmıştır. Sergi alanları büyük salon olarak düşünülmüştür, bu alanların açık plan olarak düşülmüştür ve serbest sirkülasyon tipi ile sergi salonları gezmek kolaylıkla sağlanmaktadır. Binanın bir kısmı zemin altında, ışıktan etkilenen objeler için yapılmıştır. Galeri, eğitim ve okuma alanları, büyük bir kütüphane ve müzik için akustik oditoryum düşünülmüştür.		

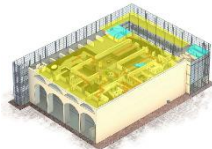
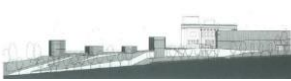
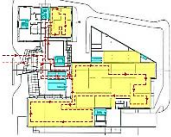
Çizelge 6.21. Bina esneklik mekanları olmayan eski statik sergili müzeler

Bins Adı: Biritish Müzesi Yapılan Yer/Tarih: Londra, İNGİLTERE/1753			
			
Bins Adı: Prado Müzesi Yapılan Yer/Tarih: Madrid, İSPANİYA/1785			
			
Bins Adı: National Gallery Yapılan Yer/Tarih: Lova, ABD/1824			
			
Bins Adı: Victoriya and Albert Müzesi Yapılan Yer/Tarih: İstanbul, TÜRKİYE/1852			
			

Çizelge 6.22. Bina içi esnek farklı amaçlı müzeler

Bins Adı: Neue Ulusal Galerisi Mimar: Mies van der ROHE Yapılan Yer/Tarih: Berlin, ALMANYA/1968			
			
Bins Adı: Kimbell Sanat Müzesi Mimar: Louis_KAHN Yapılan Yer/Tarih: Texas, Amerika /1972			
			
Bins Adı: Figge Sanat Müzesi Mimar: Herbert Lwis Kruse BLUNK Yapılan Yer/Tarih: Iowa, ABD/1987-2005			
			
Bins Adı: Çağdaş Sanatlar Müzesi Mimar: Emre AROLAT, Zevzat SAYIN Yapılan Yer/Tarih: İstanbul, TÜRKİYE/2007			
			
Bins Adı: Ozeaneum Müzesi Mimar: Behnisch Architects Yapılan Yer/Tarih: Stralsund , Almanya /2008			
			

Çizelge 6.23. Bina dışı ek olarak esnek işlevi binalar

Bins Adı: Galata deniz Müzesi Mimar: Vazquez CONSUEGRA Yapılan Yer/Tarih: Cenova/17.yy (2000-2004)			
			
Bins Adı: Nelson Atkins Sanat Müzesi Mimar: : Steven Holl Yapılan Yer/Tarih: Kansas, Amerika /1992-2007			
			
Bins Adı: Akron Sanat Müzesi Mimar: Coop Himmelblau Yapılan Yer/Tarih:Ohio-Amerika/2001-2007			
			
Yapı Adı/ İnşa Tarihi: Boston Güzel Sanatlar Müzesi Mimar: Foster Yapılan Yer/Tarih: Boston-Masachost/2010			
			
Bins Adı: Stadel Müzesi Mimar: Johann FRIEDRICH- Schneider + Schumacher Yapılan Yer/Tarih: Frankfort, Almanya /1818-2012			
			

6.1. Bölüm Sonucu

Son dönem örneklerin özellikleri şöyle söylene bilinir:

1. Tüm müzelerde sergi dışında iç mekânları, sabit sergi alanları hariç, etkinlikler için kiralana bilinir.
2. İç mekân dışında, dış mekânlarda sosyal aktiviteler ve etkinlikler yapılmaktadır. (dış esneklik) örneğin Arkon Sanat Müzesi ve İslam Sanat Müzesi.
3. İhtiyaca yönelik, ek sergi koleksiyonları eklenmiş olan müzelerin koleksiyonlarının çoğalmasına sebep olmaktadır ve bunun sonucu ziyaretçinin sayısının artmasıdır. Örneğin Stadel Müzesi.
4. Çağdaş müzelerde sergileme dijital yansıtma olarak da yapılmaktadır. Bina dış cepheleri de bu amaçta kullanılmaktadır. Örneğin Guggenhiem Müzesi
5. Tüm müzelerde kalıcı sergi dışında geçici sergi alanları düşünülmüştür.
6. Yeni yapılan müzelerin sergi alanları açık plan, geniş ve yüksek tavanlı olarak tasarlanmaktadır.
7. Eski müze binasına yeni eklentiler yapılmaktadır. Eklenti yapılan müzelerde, esnek müze anlayışı görülmektedir. Örneğin Stadel Müzesi, Boston Güzel Sanatlar Müzesi, Makro Çağdaş Sanat Müzesi, İstanbul Çağdaş Sanatlar Müzesi, Arkon Sanat Müzesi, Nelson Atkins Sanat Müzesi, Galat Deniz Müzesi...
8. Müze işlevine dönüştürülen binalar arasında, fabrikalar diğer binalardan daha çok esnekliğe olanak sağladığını görmekteyiz. Örneğin Can Framis Müzesi ve Çağdaş Santral müzesi, Ankara Gar Modern
9. Müze tasarımında geleneksel müzecilik anlayışının değiştiği gözlenmektedir.
10. Bu değişimle birlikte müze binalarına müzenin devamlı kullanılmasını amaçlayan yeni fonksiyonlar eklenmektedir.
11. Bu anlayış müze mimari tasarımında esnek kullanımlı gelişliye bilir, daralabilir esneklik kavramını ortaya çıkartmıştır

7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu tez çalışmasında, müze binalarının işletmesinde zaman içinde olan değişiklikler ve bunun müze mimari tasarımındaki gelişmeleri incelenmiştir. Öncelikle müze bina tipleri sınıflanarak, kronolojik olarak açıklanmıştır daha sonra Türkiye’den ve dünyadan seçilen örnekler, kronolojik sıra ile iç mekânda yatay ve düşey esneklik, eklenen yeni mekânlar ve müze biçimlenişi bağlamında analiz edilmiştir. Bu bağlamda müze tipoloji, saray müzeler, rotunda müzeler, tapınak müzeler, saydam müzeler, esnek müzeler olarak ayrılmıştır. İncelenen örneklerde bakıldığında, statik depolama ve sergilemelere yeni mekânlar eklendiği, çağdaş müzelerin kültür merkezlerine dönüştüğü görülmektedir.

Bu değişimlerin eski anlamındaki müzelerin günümüzde kültür merkezi, sosyal merkez, sanat galerisi ve kentlinin buluşma noktası haline geldiği sonucuna varılmaktadır. Gündemimizde olana güncel ve esnek müzelerin başlangıcını saydam müzeler söylenebilir. Güncel müze tasarımlarında, esnek tasarım önem kazanmaktadır. Esnek müzelerde sergileme, toplama, koruma ve eğitim dışında insanlar için kültür, eğlence mekânına da dönüşmesine sebep olmaktadır. Buna bağlı olarak, insanların müzelere ilgi duyması ve ziyaretçilerin artması amaçlanmaktadır. Sonuç olarak müze işletmeciliğindeki gelişmelerin müze tasarımını değiştirdiği sonucuna varılmıştır.

KAYNAKLAR

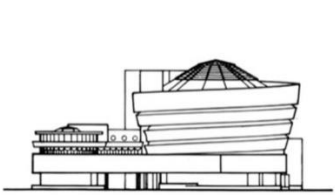
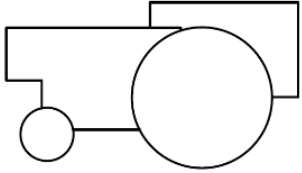
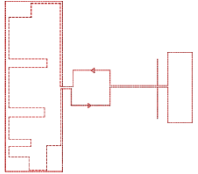
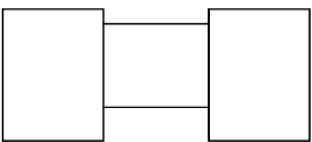
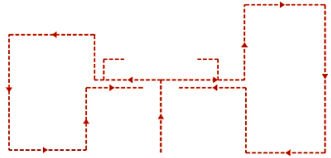
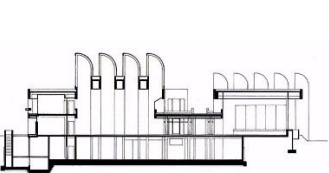
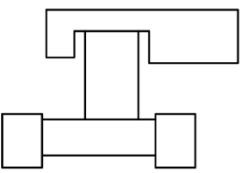
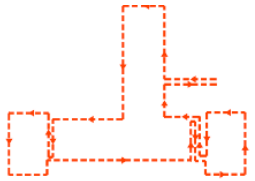
1. Khanizad, s. (2012). *Museum design in İran and in the world (architectural and interior design pricipals and basic)* (Birinci Baskı). İran: Honar-e Memari Yayınevi. 12,20,58,62,63,66,80,85,88,94,256,257,261,262,298,306.
2. Kandemir, Ö., Uçar, Ö. (2007). Değişen Müze Kavramı ve Çağdaş Mekanlarının Oluşturulmasına Yönelik Tasarım Girdileri. *Anadolu Üniversitesi, Eskişehir*. 20,22.
3. Atagök, T. (1999). *Yeniden müzeciliği düşünmek*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım Yayın Merkezi. 3,5-8,71-73.
4. İnternet: Levent, M. Müzeler ve Toplum. URL: <http://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/Yrd.-Do%C3%A7.-Dr.-Levent-MERC%C4%B0N-M%C3%9CZELER-VE-TOPLUM.pdf>, Son Erişim Tarihi: 05.08.2015.
5. İnternet: Vatikan Müzesi URL: <https://gezipgordum.com/vatikan-muzeleri-musei-vaticani/>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019.
6. İnternet: Uffizi Müzesi, URL: <https://www.uffizi.it/gli-uffizi>, Son Erişim Tarihi: 15.09.2019.
7. İnternet: Ashmolean Müzesi, URL: <https://www.ashmolean.org/about>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019.
8. İnternet: Denizci, A. and Miraza, H. (2016, 05 10). M.E.B. Müze Eğitimi. URL: <https://www.meb.gov.tr/muzelerde-ders-donemi-basliyor/haber/18570/tr>, Son Erişim Tarihi: 05.10.2016.
9. İnternet: Luxembourg, M. d. URL: <https://es.museeduluxembourg.fr>. Son Erişim Tarihi: 20.12.2018.
10. İnternet: İstanbul Sanat Evi, <https://www.istanbulsanatevi.com/dunya-muzeleri/hermitage-muzesi-hakkinda-bilgi-eserler/>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019.
11. İnternet: Prado Müzesi. URL: <https://gezipgordum.com/prado-muzesi/>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019
12. İnternet: Neprajzı Museum. URL: <https://www.neprajz.hu/>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019.
13. İnternet: The Met. URL: <https://www.metmuseum.org/>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019.
14. İnternet: Narodni Muzeum. URL: <https://www.nm.cz/navstivte-nas/objekty/historicka-budova-narodniho-muzea>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019.
15. İnternet: Guggenheim-Bilbao. URL: <https://www.guggenheim.org/press-release/guggenheim-museum-bilbao-celebrates-20th-anniversary-this-october>, Son Erişim Tarihi: 21.02.2018.

16. İnternet: Kimbell Art Museum. URL: <https://www.kimbellart.org/art-architecture/architecture>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019.
17. Ekelik, H. (2010). *Sosyal Bilgisayar Derslerinde Müze Faaliyetlerinin Programlanması (Konya Müzeleri Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya. 9-11,12,16,30,31,33-36,38
18. İnternet: Topkapı Sarayı. URL: <https://topkapisarayi.gov.tr/tr>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019.
19. İnternet: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. URL: <https://istanbul.ktb.gov.tr/TR-165594/cinili-kosk.html>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019.
20. İnternet: Arkeofili. URL: <https://arkeofili.com/istanbul-arkeoloji-muzesinin-125-kurulus-yildonumu/>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019.
21. İnternet: Pinterest. URL: <https://tr.pinterest.com/pin/344806915213678397/?lp=true>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019.
22. İnternet: Mevlana Müzesi. URL. <http://www.mevlanamuzesi.com>, Son Erişim Tarihi: 08.09.2019.
23. İnternet: Sanat Okulu. URL: <https://www.sanatokulu.com/>, Son Erişim Tarihi:18.01.2017.
24. Coşkun, D. (2014). *Sosyal Blgiler Dersi Kapsamında Yapılan Müze Gezilerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Amasya ve Diyarbakır İlleri Örneği)*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya. 17,46.
25. Einifar, A. and Kipour, S. (2013). Analysis of the relationship between "representation" and "display location" in new arts. *Honarhaye Ziba-Memari va Shahrsazi Dergisi*, 53(5),4-15.
26. Razma,M. (2016). *Müze Binaları*. İran: Mohandesin-e Moshaver-e Razma. 6,9-11,15,16,18-20-22,29-32.
27. Neufert, E., Neufert, P. (2004). *Neufert Architects' Data*. (Çev.M. Mozayyeni). Tahran: Azadeh Publishing House. 575,576.
28. Yürekli, F. (1983). *Mimari Tasarımında Belirsizlik; Esneklik/Uyabilirlik İhtiyacının Kaynakları ve Çözümü Üzerine Bir Araştırma*, Doçentlik Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul. 8,9,17,19,28,30,31,32,59.
29. İnternet: Guggenheim Müzesi. URL: <https://www.guggenheim.org/>, Son Erişim Tarihi: 06.04.2019.
30. İnternet:Flexible Housing Design Methods URL: <https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?ID=245052>, Son Erişim Tarihi: 18.11.2019.

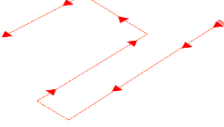
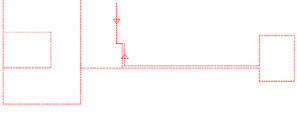
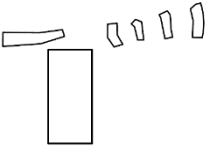
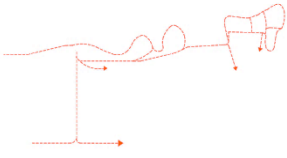
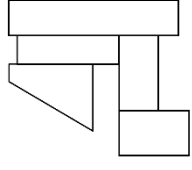
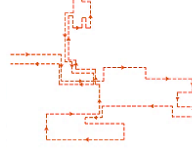
31. İnternet: The Way We Live. URL: <https://thewaywelive.wordpress.com/2007/11/05/>, Son Erişim Tarihi: 10.05. 2015.
32. Ching, F (Z. Gharaghoyounlou, Çev.). (2005). *Architecture, Form, Space and Order*. Tahran: Tahran University, 144.
33. Kepekcioglu, M. (2007). *Fonksiyonel Esneklik Üzerinde Kavramsal Bir Değerlendirme*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.6,9.
34. Buluklu, B. (2014). *Konutta Kullanıcı Katılımı Bağlamında Esneklik ve İki Adımlı Ev Sunumu Sistemi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir. 23.
35. İnternet: Guggenheim Müzesi. URL: <https://www.guggenheim.org/>, Son Erişim Tarihi: 06.04.2019.
36. De Chiara, J., Callender, J. (1987). *Time Server Standards For Building*. Singapore: McGraw-Hill International Yayın Evi. 340.

EKLER

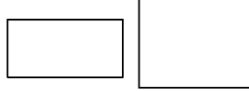
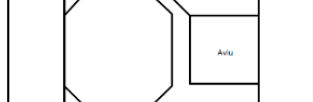
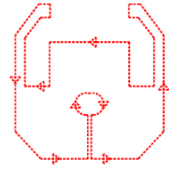
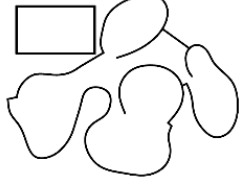
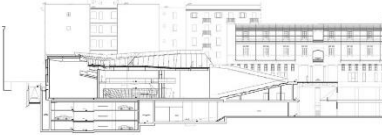
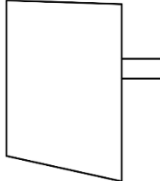
EK-1. Müze binaların esneklik analizleri

Yapı Adı/ İnşa Tarihi	Dönemsel üslup	Plan tipolojisi	Koleksiyon cinsi	Planlama tipi	Sirkülasyon tipi	İç mekân ve Dış mekân esnekliği
Guggenheim Müzesi /1943-53	Modern	Geometrik	Sanat	Müze olarak tasarlanmış	Spiral sirkülasyonu	Dikeyde büyüme Geçici sergi alanı Açık plan Dijital sergi
						
Neue Ulusal Galerisi /1968	Modern	Geometrik	Sanat	Müze olarak tasarlanmış	Bir bütün olarak-Serbest	Yatayda büyüme Geçici sergi alanı Ek bina Açık hava segileri
						
Kimbell Sanat Müzesi	Modern (organik)	Geometrik Simetrik	Sanat	Müze olarak tasarlanmış	Tarak formunda olan tasarım	Yatayda büyüme Geçici sergi alanı Ek bina Dijital sergi
						
Bauhaus Arşivi 1976-1979	Modern (organik)	Geometrik	Sanat	Müze binasına dönüşen yapı	Bir bütün olarak	Yatayda büyüme Geçici sergi alanı Ek bina Açık plan
						

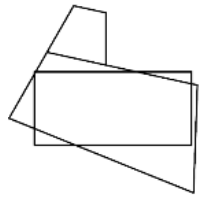
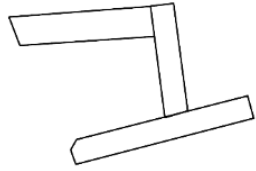
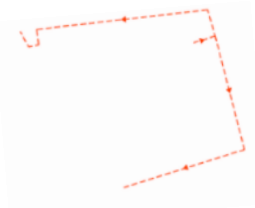
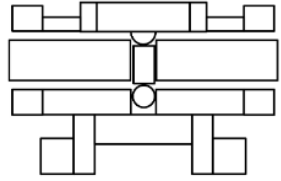
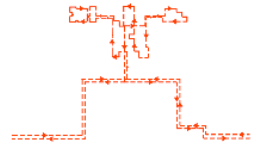
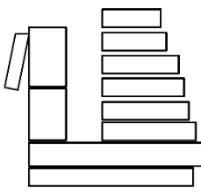
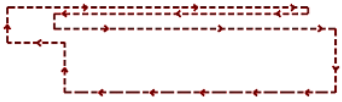
EK-1. (devam) Müze binaların esneklik analizleri

Yapı Adı/ İnşa Tarihi	Dönemsel üslup	Plan tipolojisi	Koleksiyon cinsi:	Planlama tipi:	Sirkülasyon tipi:	İç mekân ve Dış mekân esnekliği:
Galata deniz Müzesi /2000-2004	Modern	Geometrik	Sanat	Müze binasına dönüşen yapı	Spiral sirkülasyonu	Dikeyde büyüme Geçici sergi alanı Ek bina Açık plan
						
Figge Sanat Müzesi /1987-2005	Modern	Geometrik	Sanat	Müze amacıyla yapılan bina	Bir bütün olarak	Yatayda büyüme Geçici sergi alanı Açık plan
						
Nelson Atkins Sanat Müzesi 1992-2007	Modern	Modern (Organik)	Sanat	-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze	Serbest	Yatayda büyüme Geçici sergi alanı Ek bina Açık plan
						
Akron Sanat Müzesi 2001-2007	Modern (dekonstrüktivizm)	Geometrik	Sanat	-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze	Serbest	Geçici sergi alanı Ek bina Açık plan
						

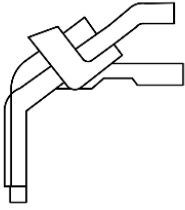
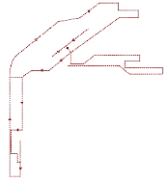
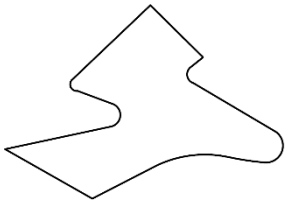
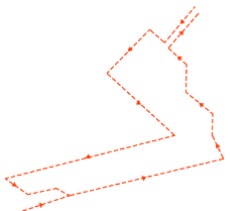
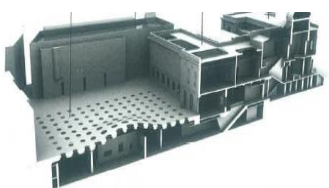
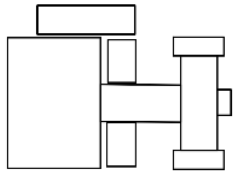
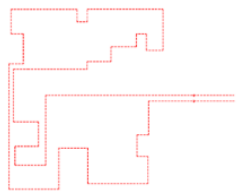
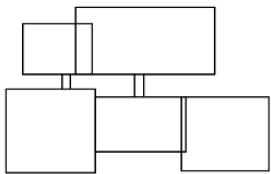
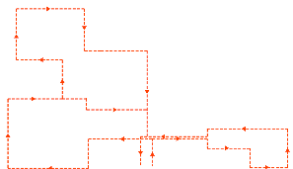
EK-1. (devam) Müze binaların esneklik analizleri

Yapı Adı/ İnşa Tarihi	Dönemsel üslup	Plan tipolojisi	Koleksiyon cinsi	Planlama tipi	Sirkülasyon tipi	İç mekân ve Dış mekân esnekliği
Çağdaş Sanatlar Müzesi /2000-2007	Modern	Geometrik	Sanat	-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze	Bir bütün olarak	Yatayda büyüme Ek bina Açık plan
						
İslam Sanat Müzesi /2008	Modern (Geometrik)	Modern (Geometrik)	İslam sanat koleksiyonları	Müze amacıyla yapılan bina	Bir bütün olarak	Yatayda büyüme Geçici sergi alanı Açık plan
						
Ozeaneum Müzesi 1992-2008	Modern (Organik)	Modern (Organik)	Sanat	Müze amacıyla yapılan bina	Zincir döngüsü	Geçici sergi alanı Açık plan
						
Macro Çağdaş Sanat Müzesi /2009	Modern (dekonstrüktivizm)	Modern (Geometrik)	Sanat	-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze	Serbest	Dikeyde büyüme Geçici sergi alanı Açık plan Dijital sergi
						

EK-1. (devam) Müze binaların esneklik analizleri

Yapı Adı/ İnşa Tarihi	Dönemsel üslup	Plan tipolojisi	Koleksiyon cinsi	Planlama tipi	Sirkülasyon tipi	İç mekân ve Dış mekân esnekliği
Yeni Akropol Müzesi /2009	Modern (Geometrik)	Modern (Geometrik)	Sanat	Müze olarak tasarlanmış	Merkezi	Geçici sergi alanı Açık plan Etkinlik alanı
						
Can Framis Müzesi /2009	Modern (Geometrik)	Modern (Geometrik)	Sanat	Müze binasına dönüşen yapı	Bir bütün olarak-Serbest	Geçici sergi alanı Ek bina Açık hava segileri
						
Boston Güzel Sanatlar Müzesi /2010	Modern (organik)	Modern (Geometrik) -Simetrik	Sanat	-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze	Serbest	Yatayda büyüme Dikeyde büyüme Geçici sergi alanı Ek bina Açık plan
						
İstanbul Deniz Müzesi /2010	Modern (Geometrik)	Modern (Geometrik)	Endüstri	-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze	Düz bir çizgi olarak	Geçici sergi alanı Ek bina Açık plan
						

EK-1. (devam) Müze binaların esneklik analizleri

Yapı Adı/ İnşa Tarihi	Dönemsel üslup	Plan tipolojisi	Koleksiyon cinsi	Planlama tipi	Sirkülasyon tipi	İç mekân ve Dış mekân esnekliği
Maxxi Müzesi /2010	Modern (organik)	Modern (organik)	Sanat	Müze olarak tasarlanmış	Spiral sirkülasyonu	Geçici sergi alanı Açık plan
						
Revirside Müzesi /2011	Modern (organik)	Modern (organik)	Endüstri	Müze olarak tasarlanmış	Spiral sirkülasyonu	Geçici sergi alanı Açık plan
						
Stadel Müzesi /1818-2012	Modern (geometrik)	Modern (geometrik)	Sanat	-Müze binasına dönüşen yapı -Eski binaya ek yapılan müze	Düz bir çizgi olarak Bir bütün olarak	Geçici sergi alanı Ek bina Açık plan
						
Sanat Müzesi-Ek Bina /2013	Modern (geometrik)	Modern (geometrik)	Sanat	Müze olarak tasarlanmış	Tarak formunda olan tasarım	Yatayda büyüme Geçici sergi alanı Ek bina Açık plan
						

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : FİROUZKOUHI, Farideh
 Uyruğu : İran
 Doğum tarihi ve yeri : 28.12.1986, Tabriz
 Medeni hali : Bekar
 GSM : 00905059772888
 e-mail : farideh.firuzkuhi@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi / Mimarlık	Devam Ediyor
Lisans	UCNA University / Art Department	2011

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2016-Halen	Archon Mimarlık	Mimar
2014-2016	Sayka Architeture	Mimar
2011-2013	Nemoudar Consulting Engineers	Mimar

Yabancı Dil

İngilizce, Türkçe, Farsça, Azerice

Yayınlar

1. Firouzkouhi, F. Yıldırım, M. T. (2019). Spatial flexibility in museum building and examination of current samples. *Gazi University Journal of Science Part B: Art Humanities Design and Planing*, 7(2), 315-328.

Hobiler

Kitap okumak, Çizim yapmak.

GAZİ GELECEKTİR..